პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

ლიტერატურა და ხელოვნება

საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის და ხელოვნების საქმეთა სამმართველოს ყოველკვირეული ორგანო

№ 36 (89), კვირა, 28 ოქტომბერი, 1945 წ. ფასი 1 მანეთი.

საბჭოთა ლიტერატურისა და ხელოვნების მუშაკებო!

შეჰქმენით დიდი საბჭოთა ხალხის ღირსეული ნაწარმოებნი!

საკავშირო კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის მოწოდებებიდან დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის XXVIII წლისთავისათვის.

მ ო წ ო დ ე ბ ა ნ ი

საკავშირო კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტისა დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის XXVIII წლისთავისათვის

1. გაუმარჯოს დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის XXVIII წლისთავს!

2. დიდება დიდ საბჭოთა ხალხს, რომელმაც მოიპოვა გამარჯვება გერმანელ ფაშისტებსა და იაპონელ იმპერიალისტებზე!

3. დიდება გმირ წითელ არმიას, რომელმაც დაიცვა დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის მონაპოვარნი და მოიპოვა გამარჯვება მტერზე!

4. გაუმარჯოს საბჭოთა სახელმწიფოს სამხედრო-საზღვაო ფლოტს და მის გმირ მეზღვაურებს!

5. წითელი არმიისა და სამხედრო-საზღვაო ფლოტის მეომრებო, რომლებიც საბჭოთა ქვეყნის საზღვრებს გარეთ იმყოფებით! დაიცავით ჩვენი სამშობლოს მშვიდობა და უშიშროება, მაღლა გეჭიროთ საბჭოთა მეომრის პატიოსნება და ღირსება!

6. სალამი ამერიკის შეერთებული შტატების, დიდი ბრიტანეთის, საფრანგეთის, პოლონეთის, იუგოსლავიის, ჩეხოსლოვაკიის, ბელგიის, ჰოლანდიის, საბერძნეთის, ალბანეთის, ნორვეგიის ხალხებს, — საბჭოთა ხალხის მოკავშირეებს გერმანელ დამპყრობლებზე გამარჯვების მოპოვებაში!

7. სალამი ამერიკის შეერთებული შტატების, დიდი ბრიტანეთის, ჩინეთის ხალხებს — საბჭოთა ხალხის მოკავშირეებს იაპონელ დამპყრობლებზე გამარჯვების მოპოვებაში!

8. სალამი იტალიის, რუმინეთის, ფინეთის, ბულგარეთის, უნგრეთის ხალხებს, რომლებმაც გასწყვიტეს კავშირი ჰიტლერელებთან და თავიანთი იარაღი ფაშიზმის წინააღმდეგ შეაბრუნეს!

9. გაუმარჯოს მტკიცე მშვიდობას ხალხთა შორის!

არ დავუშვებთ, რომ აგრესიულმა ქვეყნებმა კვლავ შეუქმნან საფრთხე ხალხთა მშვიდობიან ცხოვრებას!

10. ვიყოთ ფხიზელნი ხალხთა შორის მოპოვებული მშვიდობის დაცვაში!

გაუმარჯოს საბჭოთა კავშირს — საყოველთაო მშვიდობიანობისა და ხალხთა უშიშროების საიმედო ბურჯს!

11. სალამი წითელი არმიის დემობილიზებულ მეომრებს, რომლებიც მშვიდობიან შემოქმედებითს შრომას უბრუნდებიან!

12. გაუმარჯოს ჩვენს სახელოვან მესაზღვრეებს, საბჭოთა საზღვრების ფხიზელ გუშაგებს!

13. საბჭოთა კავშირის მშრომელნო! წითელი არმიის მეომრების ოჯახებისათვის ზრუნვა ყველა საბჭოთა პატრიოტის წმიდა მოვალეობაა. საყოველთაო ყურადღებით მოვიცვათ წითელი არმიის მეომრებისა და ოფიცრების ოჯახები!

14. დიდება საბჭოთა კავშირის გმირებსა და სოციალისტური შრომის გმირებს — ჩვენი სამშობლოს საუკეთესო შვილებს!

15. საბჭოთა კავშირის მშრომელნო! 1946 წლის 10 თებერვალი სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს არჩევნების დღეა. სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს დეპუტატებათ ავირჩიოთ ჩვენი ხალხის საუკეთესო ვაჟიშვილები და ქალიშვილები! არჩევნები აღვნიშნოთ ახალი შრომითი საგმირო საქმეებით!

16. საბჭოთა კავშირის მშრომელნო! სწრაფად აღვადგინოთ დანგრეული ქალაქები და სოფლები, რომლებმაც გერმანიის ოკუპაცია განიცადეს!

17. ქვანახშირის მრეწველობის მუშებო, ინჟინრებო და ტექნიკოსებო! გაადიდეთ ქვანახშირის ამოღება, უზრუნველჰყავით სათბობით ჩვენი ქვეყნის სახალხო მეურნეობის საჭიროებანი!

18. ნავთის მრეწველობის მუშებო, ინჟინრებო და ტექნიკოსებო! გაადიდეთ ნავთის მოპოვება და გადამუშავება! შეუფერხებლად მოამარაგეთ საწვავით მრეწველობა, სოფლის მეურნეობა და ტრანსპორტი!

19. შავი და ფერადი მეტალურგიის მუშებო, ინჟინრებო და ტექნიკოსებო! მოგვეცით მეტი ლითონი ჩვენი ქვეყნის სახალხო მეურნეობის საჭიროებისათვის!

20. მანქანათმშენებლობის მუშებო, ინჟინრებო და ტექნიკოსებო! გაადიდეთ მანქანების გამოშვება მრეწველობისა და სოფლის მეურნეობისათვის! განუწყვეტლად აუმჯობესეთ საბჭოთა მანქანათმშენებლობის ტექნიკა!

21. სატრანსპორტო მანქანათმშენებლობის მუშებო, ინჟინრებო და ტექნიკოსებო! გამოუშვით მეტი ვაგონი და ორთქლმავალი! უზრუნველჰყავით რკინიგზის ტრანსპორტის აღდგენა და შემდგომი განვითარება!

22. დაზგათმშენებელი ქარხნების მუშებო, ინჟინრებო და ტექნიკოსებო! დაზგათმშენებლობა ჩვენი ქვეყნის ტექნიკური შეიარაღების უმნიშვნელოვანესი ბაზაა! გაუმჯობესეთ დაზგების ხარისხი და გაადიდეთ მათი გამოშვება!

23. სამხედრო მრეწველობის მუშებო, ინჟინრებო და ტექნიკოსებო! სრულჰყავით წითელი არმიის საბრძოლო ტექნიკა! განამტკიცეთ საბჭოთა კავშირის შეიარაღებულ ძალთა ძლიერება!

24. მშენებელო მუშებო, ინჟინრებო და ტექნიკოსებო! მალე აღადგინეთ გერმანელ დამპყრობთა მიერ დანგრეული საწარმოები, საცხოვრებელი სახლები და კულტურული დაწესებულებანი! ჩქარი მეთოდებით აშენეთ ახალი ბრძმედები, მარტენები, შახტები, ელექტროსადგურები და ქარხნები!

25. ელექტროსადგურების მუშებო, ინჟინრებო და ტექნიკოსებო! სწრაფად გაზარდეთ ენერგეტიკული სიმძლავრენი! უზრუნველჰყავით მრეწველობის შეუფერხებელი მუშაობა!

26. ტყის მრეწველობის მუშებო, ინჟინრებო და ტექნიკოსებო! გაადიდეთ ხე-ტყის დამზადება და გამოტანა! შეუფერხებლად უზრუნველჰყავით ხე-ტყის მასალით ჩვენი ქვეყნის სახალხო მეურნეობის საჭიროებანი!

27. საშენი მასალების მრეწველობის მუშებო, ინჟინრებო და ტექნიკოსებო! დაამზადეთ მეტი ცემენტი, აგური, მინა! დახმარება გაუწიეთ ახალი საწარმოებისა და საცხოვრებელი სახლების სწრაფი მშენებლობის საქმეს!

28. საფეიქრო და მსუბუქი მრეწველობის მუშებო, ინჟინრებო და ტექნიკოსებო! ყოველმხრივ გაადიდეთ ქსოვილების, ტრიკოტაჟის, ტანსაცმლისა და ფეხსაცმლის წარმოება მოსახლეობისათვის! იბრძოლეთ პროდუქციის ხარისხის გაუმჯობესებისათვის!

29. ადგილობრივი მრეწველობისა და სარეწაო კოოპერაციის მუშებო, ინჟინრებო და ტექნიკოსებო! გამოიჩინეთ მეტი ინიციატივა ადგილობრივი რესურსების გამოყენებაში! გაადიდეთ ფართო მოხმარების საქონლის გამოშვება და გააუმჯობესეთ მისი ხარისხი!

30. კვების მრეწველობის მუშებო, ინჟინრებო და ტექნიკოსებო! მივცეთ კვების მეტი პროდუქტი მოსახლეობას!

31. საბჭოთა ვაჭრობისა და საზოგადოებრივი კვების მუშაკებო! იბრძოლეთ საბჭოთა მომხმარებლის საუკეთესო მომსახურებისათვის, კულტურული საბჭოთა ვაჭრობისათვის ქალაქად და სოფლად!

32. საბჭოთა რკინიგზელებო! უზრუნველჰყავით ზამთრის პირობებში ჩვენი ქვეყნის სახალხო მეურნეობისათვის საჭირო საქონლით დატვირთული მატარებლების სწრაფი მიმოსვლა! იბრძოლეთ რკინიგზებზე დისციპლინისა და ორგანიზებულობის შემდგომი განმტკიცებისათვის! სწრაფად აღადგინეთ მტრის მიერ დანგრეული რკინიგზები!

33. საზღვაო და სამდინარო ფლოტის მუშაკებო! უზრუნველჰყავით ტვირთის თავის დროზე გადატანა ჩვენი ქვეყნის სახალხო მეურნეობისათვის!

34. კოლმეურნეებო, გლეხებო, მტს-ებისა და საბჭოთა მეურნეობების მუშებო, აგრონომებო და ზოოტექნიკოსებო! მივცეთ მეტი სურსათი მოსახლეობას და ნედლეული მრეწველობას! მთლიანად შეავსრულოთ პურის დამზადებათა სახელმწიფო გეგმა!

35. ტრაქტორისტებო, კომბაინერებო, მანქანა-ტრაქტორთა სახელოსნოების მუშებო, მტს-ებისა და საბჭოთა მეურნეობების მექანიკოსებო! თავის დროზე და კარგად შეაკეთეთ ტრაქტორები, სასოფლო-სამეურნეო მანქანები და ინვენტარი!

36. კოლმეურნეებო, გლეხებო, საბჭოთა მეურნეობების მუშებო, აგრონომებო, ზოოტექნიკოსებო და ვეტერინარებო! გავადიდოთ მეცხოველეობის პროდუქტიულობა! მივაღწიოთ პირუტყვის სულადობის შემდგომ ზრდას! მივცეთ ჩვენს ქვეყანას მეცხოველეობის მეტი პროდუქტი!

37. საბჭოთა მეცნიერების მუშაკებო! გაამდიდრეთ მეცნიერება და ტექნიკა ახალი აღმოჩენებით, გამოგონებებით, გამოკვლევებით! ფართოდ გამოვიყენოთ მეცნიერების მიღწევანი საბჭოთა კავშირის ხალხთა მეურნეობისა და კულტურის შემდგომი განვითარებისათვის!

38. საბჭოთა ლიტერატურისა და ხელოვნების მუშაკებო! შეჰქმენით დიდი საბჭოთა ხალხის ღირსეული ნაწარმოებნი!

39. მასწავლებლებო, სახალხო განათლების მუშაკებო! აამაღლეთ სკოლაში ბავშვთა სწავლების ხარისხი! აღზარდეთ განათლებული და კულტურული საბჭოთა ადამიანები, სოციალისტური სამშობლოს პატრიოტები!

40. მედიცინის მუშაკებო! გააუმჯობესეთ სამკურნალო და სანიტარულ დაწესებულებათა მუშაობა! აამაღლეთ მოსახლეობისათვის სამედიცინო დახმარების ხარისხი!

41. საბჭოთა დაწესებულებების მოსამსახურენო! იბრძოლეთ საბჭოთა კანონების ზუსტი შესრულებისათვის, გულისხმიერად მოეპყარით მშრომელთა მოთხოვნილებებსა და საჭიროებებს! გაუმჯობესეთ საბჭოთა აპარატის მუშაობა!

42. საბჭოთა კავშირის მშრომელნო! სწრაფად მოვიშუშოთ ომით მოყენებული ჭრილობები! აღვადგინოთ და ავაგოთ ახალი საცხოვრებელი სახლები, სკოლები და საავადმყოფოები, ფაბრიკები და ელექტროსადგურები, შახტები და ქარხნები!

43. საბჭოთა კავშირის მშრომელნო! ავამაღლოთ მოსახლეობის საცხოვრებელი დონე! გავაუმჯობესოთ ჩვენი ქალაქებისა და სოფლების კეთილმოწყობა!

44. მუშათა და მოსამსახურეთა მატერიალურ-საყოფაცხოვრებო და კულტურულ საჭიროებათა დაკმაყოფილებისათვის დაუღალავი ზრუნვა პროფკავშირული ორგანიზაციების საპატიო ამოცანაა!

გაუმარჯოს საბჭოთა პროფკავშირებს!

45. გაუმარჯოს საბჭოთა ქალებს — ჩვენი ქვეყნის სამეურნეო და კულტურული ცხოვრების აქტიურ მონაწილეებს!

46. საბჭოთა ჭაბუკებო და ქალიშვილებო! დაუღალავად დაეუფლეთ თანამედროვე ტექნიკას, მეცნიერებასა და კულტურას! თავდადებით იშრომეთ ჩვენი სამშობლოს საკეთილდღეოდ!

გაუმარჯოს საბჭოთა ახალგაზრდობას!

47. საბჭოთა სკოლის მოსწავლენო! კომკავშირელებო! პიონერებო! დაეუფლეთ ცოდნას, ემზადეთ იმისათვის, რომ გახდეთ მტკიცე მებრძოლნი ლენინ-სტალინის საქმისათვის!

48. კომუნისტებო და კომკავშირელებო! იყავით ჩვენი სოციალისტური სახელმწიფოს ძლიერების შემდგომი განმტკიცებისათვის მებრძოლთა პირველ რიგებში!

49. გაუმარჯოს დიდ საბჭოთა კავშირს—ჩვენი სამშობლოს ხალხთა ბედნიერებისა და დიდების საიმედო ბურჯს!

50. გაუმარჯოს სსრ კავშირის კონსტიტუციას — სოციალისტური საზოგადოების კონსტიტუციას! გაუმარჯოს საბჭოთა დემოკრატიას!

51. გაუმარჯოს სსრ კავშირის ხალხთა ძმურ კავშირს და ურღვევ მეგობრობას!

52. გაუმარჯოს საკავშირო კომუნისტურ პარტიას ბოლშევიკებისას — ჩვენი გამარჯვებების სულისჩამდგმელსა და ორგანიზატორს!

53. გაუმარჯოს საბჭოთა ხალხის ბელადს — დიდ სტალინს!

54. ლენინის დროშით, სტალინის წინამძღოლობით — წინ სოციალისტური მშენებლობის ახალ-ახალი წარმატებისაკენ!

დღეგრძელობდეს და ჰყვავოდეს ჩვენი დიდი სამშობლო!

საკავშირო კომუნისტური პარტიის (ბოლშევიკების) ცენტრალური კომიტეტი

მოსკოვი, კრემლი

იოსებ ბესარიონის-ძე სტალინს

ძვირფასო ამხანაგო **სტალინ!**

დიდი ქართველი პოეტის, ნიკოლოზ ბარათაშვილის გარდაცვალების ასი წლისთავის აღსანიშნავად მოწვეული პლენუმი საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირისა, მოძმე რესპუბლიკათა მწერლობის წარმომადგენლებთან ერთად მხურვალე, გულითად სალამს გიძღვნით თქვენ, საბჭოთა ხალხის ბრძენ ბელადს, სწორუპოვარ მხედართმთავარსა და მსოფლიო-ისტორიულ გამარჯვებათა გენიალურ ორგანიზატორს, მამასა და მასწავლებელს.

თქვენდამი უღრმესი სიყვარულით და მადლობის უსაზღვრო გრძნობით აღსავსეა ყოველი საბჭოთა პატრიოტის გული. უკვდავ **ლენინთან** ერთად თქვენ შეჰქმენით და განამტკიცეთ პირველი სოციალისტური სახელმწიფო, თქვენ შეჰქმენით წითელი არმია, მსოფლიოში პირველი ნამდვილი სახალხო არმია, გამოაწრთეთ და აღზარდეთ იგი თავისი სამშობლოს ინტერესებისადმი უსაზღვრო ერთგულების სულისკვეთებით.

თქვენი ნათელი გონებით, თქვენი შორსმჭვრეტელობისა და ფოლადის ნებისყოფის მეოხებით, თქვენი ბრძნული ხელმძღვანელობით ერთ ძმურ ოჯახში გაერთიანებულმა საბჭოთა ხალხებმა შეჰქმნეს ეკონომიურად, პოლიტიკურად და მორალურად უძლიერესი სახელმწიფო, სტალინური კონსტიტუციის მზიური ქვეყანა, რომელიც თავისი სიდიადით დღეს მთელ კაცობრიობას აოცებს. როცა მრისხანე განსაცდელის ჟამს ჩვენი ქვეყნის წინააღმდეგ დაიძრნენ ბნელეთის ურდოები, თქვენ აღგვაფრთოვანეთ წმინდა სამამულო ომისათვის. თქვენი წინამძღოლობით, თქვენი უშუალო ხელმძღვანელობით ჩვენმა უბადლო წითელმა არმიამ მიწასთან გაასწორა, გააცამტვერა უმაღლესი ტექნიკით შეიარაღებულ პირსისხლიან მხეცთა ბუნაგები დასავლეთსა და აღმოსავლეთში. ჩვენმა მამაცმა არმიამ ჩასცა მათ გულში სასიკვდილო ლახვარი და იხსნა არა მარტო ჩვენი სამშობლო, არამედ მთელი მსოფლიო იმ უბედურებისაგან, იმ საშინელ კატასტროფისაგან, რომელიც თან მოჰქონდა ჰიტლერულ ტირანიას.

ქართული საბჭოთა მწერლობა, მოძმე რესპუბლიკათა მწერლობასთან ერთად, ამაყობს იმით, რომ ამ ბრძოლაში იგი უშუალო მონაწილეობას იღებდა, როგორც კალმით, აგრეთვე ხიშტით.

ყოველი ქართველი საბჭოთა პატრიოტი ამაყობს იმით, რომ ბედნიერი მერმისისათვის, საკაცობრიო პროგრესისა და კულტურისათვის სხვა მოძმე ერებთან ერთად, ისიც იბრძოდა და უეფურეკლად უდგა გვერდით თავის დიდ თანამოძმეს—რუს ხალხს, როგორც ბრძოლის ველზე, აგრეთვე თავდადებული შრომის დროს, მასთან ერთად გმირული ბრძოლით ანადგურებდა შემოსეულ მტერს. სოციალისტური სამშობლოს ღირსებისა, თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობისათვის ბრძოლაში ქართველი ხალხის შვილები, მოძმე ხალხთა შვილებთან ერთად, არ იშურებდნენ თავის ძალღონეს, თავის სიცოცხლეს და მათ ამ განვლილი ომის წლებში თავიანთი საგმირო საქმეებით კიდევ უფრო აამაღლეს თავისუფლებისმოყვარე ქართველი ხალხის დიდებით მოსილი საბრძოლო ტრადიციები.

თქვენ აღასრულეთ ის დიდი ნატვრა, თქვენ სიცხადეთ აქციეთ ის დიდი ოცნება, რომელსაც ეგზომ ეტრფოდნენ წარსულის მოწინავე ადამიანები, მათ შორის ქართული კლასიკური მწერლობის უდიდესი წარმომადგენლები.

ყოველი საბჭოთა მწერლის გული მოპყრობილია თქვენდამი და მთელ ხალხთან ერთად დაუღალავად უმღერის იმ ქვეყანას, რომელიც თქვენ შეჰქმენით. განამტკიცეთ და ააყვავეთ, ხატავს იმ ადამიანებს, რომლებიც დღეს მშვიდობიანობის პერიოდის ახალ გრანდიოზულ ამოცანებს ანხორციელებენ თქვენი გენიალური ხელმძღვანელობით.

ჩვენ ყველაფერს გავაკეთებთ იმისათვის, რათა მივაღწიოთ ახალ წარმატებებს საბჭოთა კულტურის განმტკიცებისა და აყვავების საქმეში. ჩვენ, თქვენდამი სიყვარულითა და აღტაცების გრძნობით აღვსილი ქართველი მწერლები, ქართული კულტურის ამ დიადი დღის აღნიშვნისას მხურვალე მოგესალმებით თქვენ და გისურვებთ ხანგრძლივ სიცოცხლესა და ჯანმრთელობას ჩვენი დიადი სამშობლოს საკეთილდღეოდ.

გაუმარჯოს საბჭოთა კავშირის ხალხთა სტალინურ მეგობრობას!

გაუმარჯოს ბოლშევიკების დიად პარტიას, მის ბრძნულ ლენინურ-სტალინურ ნაციონალურ პოლიტიკას!

გაუმარჯოს საბჭოთა ქვეყნისა და მისი დიდი კულტურის შეუპოვარ დამცველს—ძლევამოსილ წითელ არმიას!

დიდება და დღეგრძელობა მშობლიურ ბელადს, მამასა და მასწავლებელს, საბჭოთა კავშირის გენერალისიმუსს — დიდ **სტალინს!**

მოსკოვი, სსრკ შინაგან საქმეთა სახალხო კომისარიატი

საბჭოთა კავშირის მარშალს ამხანაგ ლ. პ. ბერიას

ძვირფასო ლავრენტი პავლეს-ძევ!

საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის გამგეობის პლენუმი, მიძღვნილი მეცხრამეტე საუკუნის დიდი ქართველი პოეტის—ნიკოლოზ ბარათაშვილის გარდაცვალების ასი წლისთავისადმი, მხურვალე, გულითად სალამს გითვლით თქვენ, დიდი **სტალინის** ერთგულ თანამებრძოლს, ქართველი ხალხის საამაყო შვილს, ქართული კულტურისა და ლიტერატურის უდიდეს მეგობარს.

ქართველი საბჭოთა მწერლები, მთელ ხალხთან ერთად, დიდი ქართველი პოეტი-მოქალაქის ნიკოლოზ ბარათაშვილის გარდაცვალებიდან ასი წლისთავს აღნიშნავენ ისეთ ვითარებაში, როდესაც ჩვენმა ქვეყანამ მოიპოვა მსოფლიო-ისტორიული გამარჯვებანი, მოსპო ომის კერები დასავლეთსა და აღმოსავლეთში და შეუდგა მშვიდობიან დროის უდიდეს- შემოქმედებითი მუშაობას.

ქართველმა ხალხმა, რომელიც თქვენ აღზარდეთ სოციალისტური სამშობლოსადმი და დიდ ბელად ამხანაგ სტალინისადმი უსაზღვრო ერთგულების სულისკვეთებით, ლენინურ-სტალინური ინტერნაციონალიზმის სულისკვეთებით, თავისი წრიდან წამოაყენა უშიშარი გმირები, რომელნიც დიდი რუსი ხალხისა და სსრ კავშირის სხვა მოძმე ერთა შვილებთან ერთად მტკიცედ და შეუპოვრად იცავდნენ სოციალისტურ სამშობლოს. ჩვენ არასოდეს არ დაგვავიწყდება თქვენი უდიდესი როლი საქართველოს და ამიერ-კავკასიის დაცვის საქმეში 1942 წლის შემოდგომის მრისხანე დღეებში.

ამიერ-კავკასიის ხალხები უნდა გიმადლოდნენ თქვენ, როგორც ამიერ-კავკასიის საბჭოთა რესპუბლიკების ნამდვილი აყვავების დაუღალავ ორგანიზატორს მშვიდობიანი მშენებლობის პერიოდში, როგორც მებრძოლ ხელმძღვანელს ომის დღეებში, რომელმაც ფრონტისა და ზურგის მებრძოლთა არმიები აღაფრთოვანეთ კავკასიაში გერმანელთა განადგურებისა სტალინური გეგმის შესასრულებლად.

ქართველი საბჭოთა მწერლები, რომლებიც თქვენ მიერ აღზრდილნი არიან ბოლშევიკური სულისკვეთებით, სამშობლოსა და დიდი სტალინისადმი უსაზღვრო ერთგულების სულისკვეთებით, სამამულო ომის დღეებში ღირსეულად ასრულებდნენ თავიანთ დიდ მოქალაქეობრივ ვალს სამშობლოს წინაშე, ნერგავდნენ ხალხში პატრიოტულ იდეებს, სამშობლოსა და სტალინისადმი ერთგულების გრძნობას.

როგორც სამამულო ომის წინ და ომის პერიოდში, ისე ახლაც, მშვიდობიანობის დღეებში თქვენი სახელმძღვანელო მითითებანი და დაუღალავი მზრუნველობა გვაიარაღებენ უდიდესი მოქალაქეობრივი შეგნებით, გვეხმარებიან სოციალისტური კულტურისა და ლიტერატურის ახალ წარმატებათა მოპოვებისათვის ბრძოლაში.

თქვენი ყოველდღიური ყურადღება და დახმარება გვავალებს ვიმუშაოთ მეტი ენერგიით, მეტი გაქანებით. თქვენს მიერ ბოლშევიზმისადმი ერთგულების ტრადიციებზე აღზრდილი ქართველი საბჭოთა მწერლები ყველაფერს გააკეთებენ იმისათვის, რომ ღირსეულად შეასრულონ თავიანთი პატრიოტული მოვალეობა სამშობლოს, დიდი სტალინის წინაშე.

გაუმარჯოს ქართველი ხალხის სახელოვან შვილს, დიდი სტალინის ერთგულ თანამებრძოლს, ქართველი მწერლების მეგობარსა და მოამაგეს —ლავრენტი პავლეს-ძე **ბერიას!**

გაუმარჯოს დიდ **სტალინს!**

ბრძანებულება

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

საქართველოს სს რესპუბლიკის მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილ წევრ კ. ს. კეკელიძის შრომის წითელი დროშის ორდენით დაჯილდოების შესახებ

ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დარგში თვალსაჩინო დამსახურებისათვის, ძველი ქართული მწერლობისა და ლიტერატურის გამოკვლევის დარგში ძვირფასი ნაშრომებისათვის და მეცნიერული მოღვაწეობის 40 წლისთავთან დაკავშირებით საქართველოს სს რესპუბლიკის მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრი კორნელი სამსონის-ძე **კეკელიძე** დაჯილდოებულ იქნას **შრომის წითელი დროშის** ორდენით.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე მ. კალინინი
სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ა. გორკინი

მოსკოვი, კრემლი. 1945 წლის 23 ოქტომბერი.

ბრძანებულება

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

მწერალ გ. დ. ჟიჟოკის შრომის წითელი დროშის ორდენით დაჯილდოების შესახებ

ლიტერატურის ისტორიისა და თეორიის დარგში თვალსაჩინო დამსახურებისათვის, ლიტერატურული და პუბლიცისტური მოღვაწეობის 40 წლისთავთან დაკავშირებით გერონტი დმიტრის-ძე **ქიქოძე** დაჯილდოებულ იქნას **შრომის წითელი დროშის** ორდენით.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე მ. კალინინი
სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ა. გორკინი

მოსკოვი, კრემლი. 1945 წლის 23 ოქტომბერი.

ბრძანებულება

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმისა

მწერალ ა. გ. ერისთავ-ხოშტარიას შრომის წითელი დროშის ორდენით დაჯილდოების შესახებ

მხატვრული ლიტერატურის დარგში თვალსაჩინო დამსახურებისათვის და ლიტერატურული მოღვაწეობის 50 წლისთავთან დაკავშირებით მწერალი ანასტასია გიორგის-ასული **ერისთავი-ხოშტარია** დაჯილდოებულ იქნას **შრომის წითელი დროშის** ორდენით.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარე მ. კალინინი
სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პრეზიდიუმის მდივანი ა. გორკინი

მოსკოვი, კრემლი. 1945 წლის 23 ოქტომბერი.

ნ. ბარათაშვილის გარდაცვალების 100 წლისთავი

საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოში

ნ. მ. ბარათაშვილის გარდაცვალების ასი წლისთავის გამო

დიდი ქართველი პოეტის ნ. მ. ბარათაშვილის გარდაცვალების ასი წლისთავის შესრულებასთან დაკავშირებით მისი ხსოვნის უკვდავსაყოფად საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭომ დაადგინა:

1. გამოიცეს პოეტის თხზულებანი: აკადემიური—5.000 ცალი; მასობრივი—15.000 ცალი და პორტატული—10.000 ცალი, აგრეთვე თხზულებათა სრული კრებული რუსულ ენაზე.

2. ქალაქ თბილისში დაიდგას ნ. მ. ბარათაშვილის ძეგლი.

საქართველოს სსრ სახკომსაბჭოსთან არსებულმა ხელოვნების საქმეთა სამმართველომ 1945 წელს ჩაატაროს კონკურსი ძეგლის პროექტის შესადგენად.

3. რეკონსტრუირებულ მუხრანის ქუჩას, მუხრანის ხიდსა და კალაევის აღმართს—ქალაქ თბილისში ეწოდოს: ნიკოლოზ ბარათაშვილის ქუჩა, ნიკოლოზ ბარათაშვილის ხიდი და ნიკოლოზ ბარათაშვილის აღმართი.

4. საქართველოს სსრ განათლების სახალხო კომისარიატის გორის სახელმწიფო პედაგოგიურ ინსტიტუტს ეწოდოს ნიკოლოზ ბარათაშვილის სახელი.

5. გაუკეთდეს მემორიალური დაფები სტალინის სახელობის თბილისის ვაჟთა პირველი საშუალო სკოლის შენობას, სადაც სწავლობდა ნიკოლოზ ბარათაშვილი და ქალაქ თბილისში ჩახრუხაძის ქ. № 17 სახლს, სადაც ცხოვრობდა ნიკოლოზ ბარათაშვილი.

6. დაწესდეს ნიკოლოზ ბარათაშვილის სახელობის სტიპენდიები საქართველოს სსრ განათლების სახალხო კომისარიატის შემდეგ უმაღლეს სასწავლებლებში:

ა) სტალინის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში 2 სტიპენდია თვითეული 300 მანეთის რაოდენობით თვეში ფილოლოგიური ფაკულტეტის სტუდენტებისათვის და 2 სტიპენდია თვითეული 700 მანეთის რაოდენობით თვეში ქართული ლიტერატურის კათედრის ასპირანტებისათვის;

ბ) ქუთაისის სახელმწიფო პედაგოგიურ ინსტიტუტში—2 სტიპენდია თვითეული 300 მანეთის რაოდენობით თვეში ენისა და ლიტერატურის ფაკულტეტის სტუდენტებისათვის;

გ) გორის სახელმწიფო პედაგოგიურ ინსტიტუტში—2 სტიპენდია თვითეული 300 მანეთის რაოდენობით თვეში ენისა და ლიტერატურის ფაკულტეტის სტუდენტებისათვის.

საზეიმო სხდომა ფალიაშვილის სახელობის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო თეატრში

21 ოქტომბერს, საღამოს, ფალიაშვილის სახელობის ოპერისა და ბალეტის სახელმწიფო თეატრში გაიმართა დიდი ქართველი პოეტის ნიკოლოზ ბარათაშვილის გარდაცვალების 100 წლისთავისადმი მიძღვნილი საზეიმო სხდომა:

საზეიმოდ მორთულ სცენას ამშვენებდა **დიდი ბელადისა და მხედართმთავრის — საბჭოთა კავშირის გენერალისიმუსის ამხანაგ ი. ბ. სტალინის** დიდი სურათი, ამხანაგების **—ვ. მ. მოლოტოვის და ლ. პ. ბერიას** პორტრეტები.

პრეზიდიუმის მაგიდას უსხდნენ ამხანაგები ვ. ბაქრაძე, გ. სტურუა, მ. ბარამია, პ. შარია, მ. ჯაში, ა. თოფურიძე, ს. ხოშტარია, ზ. ჩხუბიანიშვილი, გ. გოჩაშვილი, მ. დელბა, ვ. გრიგორიანი, ვ. ხატიაშვილი, გ. თვალჭრელიძე, მ. ბალავაძე, კ. კეკელიძე, ი. ბერიტაშვილი, ა. შანიძე, ვ. თოთურია, ნ. კეცხოველი, გ. ტაბიძე, გ. ლეონიძე, კ. გამსახურდია, ს. შანშაშვილი, ა. ვასაძე, ს. ჩიქოვანი, ი. გრიშაშვილი, შ. რადიანი, ა. მაშაშვილი, ი. მოსაშვილი, პ. ინგოროყვა, ბ. ყიფიანი, ი. ნიკოლაძე, ე. ჩერქეზიშვილი, ნატო ვახნაძე და სხვები.

საზეიმო სხდომა გახსნა ნ. ბარათაშვილის გარდაცვალების ასი წლისთავის ჩამტარებელი რესპუბლიკური კომიტეტის თავმჯდომარემ ამხ. **მაკარა ჯაშმა**, რომელიც თავის შესავალ სიტყვაში შეეხო ბარათაშვილის ღვაწლს ქართული ლიტერატურისა და კულტურის წინაშე.

შემოტანილი იქნა წინადადება საპატიო პრეზიდიუმის არჩევის შესახებ. დიდხანს არ შემწყდარა მქუხარე, აღორთოვანებული ტაში ფეხზე წამომდგარი დარბაზისა, როცა საპატიო პრეზიდიუმში დასახელებულ იქნა საბჭოთა ხალხის გამარჯვებათა ორგანიზატორის, სწორუპოვარი მხედართმთავრის მშობლიური **ხტალინის** სახელი. ხანგრძლივი ტაშით შეხვდა მთელი აქტივი აგრეთვე ამხანაგების — **მოლოტოვის, კალინინის, ვოროშილოვის, კაგანოვიჩის, ანდრეევის, მიკოიანის, ჟდანოვის, ხრუშჩოვის, ბერიას, შვერნიკის, მალენკოვის** და **ალექსანდროვის** არჩევას საპატიო პრეზიდიუმში.

მოხსენებით დიდი ქართველი პოეტის ნიკოლოზ ბარათაშვილის ცხოვრებისა და შემოქმედების შესახებ გამოვიდა საქართველოს განათლების სახალხო კომისარი ამხ. ვ. კუპრაძე, რომელმაც ვრცელი მიმოხილვა გაუკეთა პოეტის ცხოვრებასა და ლიტერატურულ მემკვიდრეობას. აღნიშნა რა მისი დიდი როლი ქართული ლიტერატურის განვითარებასა და მთელ თაობათა სულის ფორმირებაში, ამხ. ვ. კუპრაძემ თავისი მოხსენება შემდეგი სიტყვებით დაამთავრა:

— ნიკოლოზ ბარათაშვილის იუბილე გადაიქცა არა მარტო ქართველი ხალხის, არამედ ჩვენი დიდი სამშობლოს ყველა ხალხის კულტურის დღესასწაულად. კომუნისტური პარტიის და საბჭოთა ხელისუფლების მეოხებით ნ. ბარათაშვილის შემოქმედება გასცდა საქართველოს ფარგლებს, იგი მისაწვდომი და საყვარელი შეიქნა ყველა ეროვნების საბჭოთა ადამიანისათვის. ლენინ-სტალინის ეპოქამ იგი თავის პოეტად აღიარა იმიტომ, რომ ნ. ბარათაშვილი თავის შემოქმედებით მუდმივი ბრძოლისა და სიახლისაკენ მომწოდებელი პოეტია. რეაქციის შავი ძალების განადგურებით საბჭოთა ხალხმა დაიცვა ის დიდი იდეები, რომლებითაც შთაგონებული იყო ნიკოლოზ ბარათაშვილის ცხოვრება და შემოქმედება.

საზეიმო სხდომაზე ნიკოლოზ ბარათაშვილის შემოქმედებისადმი მიძღვნილი სიტყვებით გამოვიდნენ სსრკ საბჭოთა მწერლების კავშირის გამგეობის სახელით — მწერალი ვადიმ კოჟევნიკოვი, აზერბაიჯანის საბჭოთა მწერლების კავშირის გამგეობის სახელით — მწერალი მ. რაფილი, საქართველოს მოსწავლე ახალგაზრდობის სახელით — თბილისის ქალთა პირველი საშუალო სკოლის მოწაფე ლეილა მგალობლიშვილი.

დასასრულ, საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის გამგეობის თავმჯდომარემ სიმონ ჩიქოვანმა წაიკითხა საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის სახალხო კომისართა საბჭოს დადგენილება ნიკოლოზ ბარათაშვილის ხსოვნის უკვდავყოფის ღონისძიებათა შესახებ.

საზეიმო სხდომა დამთავრდა დიდი კონცერტით, რომელშიაც მონაწილეობა მიიღეს დედაქალაქის საუკეთესო არტისტულმა ძალებმა.

დიდი ქართველი პოეტი

პ. შარია

საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის მდივანი პროპაგანდის დარგში

შესრულდა ასი წელი ახალი ქართული პოეზიის ფუძემდებლის ნიკოლოზ ბარათაშვილის გარდაცვალებიდან. ხალხმა მას შოთა რუსთაველის შემდეგ პირველი ადგილი მიაკუთვნა. მისი ნაწარმოებნი ძტკიცედ დამკვიდრდნენ ხალხში, და იშვიათად მოიძებნება ისეთი ქართველი, რომელმაც ზეპირად არ იცოდეს პოეტის თუნდაც ერთი ლექსი.

აი როგორ ახასიათებს ბარათაშვილის მნიშვნელობას მისი ღირსეული მემკვიდრე ილია ჭავჭავაძე: „ნ. ბარათაშვილმა ჩვენს აზრს, ჩვენს ჭეშმარიტებას დიდი განი და სიღრმე მისცა, კაცობრიობის წყურვილს ქართველიც თანამოზიარედ გაუხადა და კაცობრიულ წყურვილის მოსაკლავ წყაროს ქართველიც დააწყო“.

სამწუხაროდ, უნდა აღვნიშნოთ, რომ დღემდე არ არის ბარათაშვილის ნაწარმოებთა რამდენადმე დამაკმაყოფილებელი რუსული თარგმანი, თუმცა ცდა არა ერთი ყოფილა. არსებული თარგმანების მიხედვით შეუძლებელია წარმოდგენა ვიქონიოთ პოეტის სიდიადეზე. ბარათაშვილის ნაწარმოებნი მეტად ძნელი სათარგმნია. აქედან არ შეიძლება გამოვიყვანოთ დასკვნა, თითქოს ბარათაშვილი **მხოლოდ** ნაციონალური პოეტია. ყველა **ქართველი** ლიტერატურისმცოდნისა **და** კრიტიკოსის, პირველ რიგში ი. ჭავჭავაძის, ერთსულოვანი აღიარებით, სწორედ ბარათაშვილმა გამოიყვანა ქართული პოეზია განვითარების თანამედროვე ევროპულ გზაზე, გაათავისუფლა იგი აღმოსავლური, უმთავრესად ირანული გავლენისაგან, რამაც ფესვი გაიდგა საქართველოს სახელმწიფოს დასუსტების პერიოდში, მონღოლთა და თურქ-ირანელთა მიერ დაპყრობის შედეგად.

დამახასიათებელია, რომ ქართულ პოეზიაშიც ბარათაშვილის ნაწარმოებნი უნიკალური რჩებიან განსაკუთრებული სულისკვეთებითა და რიტმით, უბადლო მუსიკალობითა და ექსპრესიის უდიდესი ძალით. ეს, რა თქმა უნდა, არ ნიშნავს, რომ ბარათაშვილი განცალკევებით დგას ქართული ლიტერატურის განვითარების ისტორიაში. მეტრისა და ფორმის მიხედვით ბარათაშვილის ლექსები, მიუხედავად დიდი მრავალფეროვნებისა, საბოლოო ანგარიშით მიეკუთვნებიან ქართულ პოეზიაში წინათ გამომუშავებულ ნიმუშებს (რუსთაველი, ჩახრუხაძე, შავთელი, ბესიკი, გურამიშვილი და სხვ.), მაგრამ, როდესაც დედანში კითხულობ მის ლექსებს ან გონებაში იმეორებ მათ, გგონია, რომ ეს თავისი ფორმით რაღაც სრულიად ახალი და განუმეორებელია.

ბარათაშვილის ცხოვრება და შემოქმედება საქართველოს ისტორიის რთულ პერიოდს ემთხვევა.

რუსეთთან საქართველოს შეერთებამ გამოიწვია არა მარტო სახელმწიფო - ადმინისტრატიული მმართველობის ახალი ბიუროკრატიული ფორმების შემოჭრა საქართველოში, არამედ მას აგრეთვე მოჰყვა მოწინავე რუსული კულტურის შემოჭრაც. ცნობილია, რომ საქართველოში რუსების შემოსვლის პირველი ათეული წლები დაემთხვა რუსული ლიტერატურის მძლავრ აყვავებას. პოეტების ბრწყინვალე პლეადამ—პუშკინმა, ჟუკოვსკიმ, რილეევმა, ვიაზემსკიმ, ბარატინსკიმ, ლერმონტოვმა—თითქოს ერთი კვეთებით გაიყვანა რუსული პოეზია მსოფლიო სივრცეებში, აიყვანა იგი მსოფლიო პოეზიის მწვერვალზე. ბევრი მათგანის შემოქმედებისათვის, განსაკუთრებით პუშკინისა და ლერმონტოვის შემოქმედებისათვის, კავკასიამ მისი დიდებული ბუნებით მცირე როლი როდი შეასრულა.

აქ, კავკასიაში, საქართველოში, მეფის ჟანდარმები გადმოასახლებდნენ ხოლმე თავისუფლად მოაზროვნე პოეტებს და სხვა პროგრესულ კულტურულ მოღვაწეებს, რომლებსაც, სძულდათ რა მეფის დესპოტური ძალაუფლება, სძულდათ მისი კოლონიური ჩაგვრაც. მაშინდელი ქართული საზოგადოების მოწინავე ელემენტებზე ამ ადამიანთა კეთილმყოფელი გავლენა უშედეგოდ ვერ დარჩებოდა.

მოწინავე პროგრესული რუსული კულტურის გავლენამ ქართული პოეზიიდან და ლიტერატურიდან იწყო აღმოსავლურ-ირანული ელემენტების განდევნა. ქართულ პოეზიაში ახალი, სოციალური და მოქალაქეობრივი მოტივები აყოერდა.

მეფის თვითმპყრობელი ხელისუფლებისა და მისი კოლონიური პოლიტიკის წინააღმდეგ ბრძოლამ გაიერთიანა არა მარტო პროგრესულ-დემოკრატიული ელემენტები რუსებსა და ქართველებში, არამედ მათკენ მიიზიდა საქართველოს არისტოკრატიული დიდკაცობის წარმომადგენლებიც, დიდკაცობისა, რომელიც ოცნებობდა აღედგინა საქართველოს სამეფო ტახტი და მასთან ერთად თავისი დაკარგული პოლიტიკური ძდგომარეობა. „იყო... ეგრედ წოდებული **თავად-აზნაურების „ნაციონალური კითხვა“**, როცა—„საქართველოს რუსეთთან“ შეერთების შემდეგ, ქართველმა თავად-აზნაურობამ იგრძნო, თუ რა საზარალო იყო მისთვის ძველი პრივილეგიებისა და ძალიერების დაკარგვა, რომლებიც მას ქართველი მეფეების დროსა ქონდა, იუკადრისა „უბრალო ქვეშევრდომობა“ და მოინდომა **„საქართველოს განთავისუფლება“**. (ი. სტალინი).

აი რატომ იყო, რომ 1832 წლის შეთქმულების მონაწილენი წარმომადგენდნენ უცნაურ კონგლომერატს — **პ. შარია**

საქართველოს კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის მდივანი პროპაგანდის დარგში

სახელგანთქმულ რაზნოჩინელ სოლომონ დოდაშვილიდან ბრწყინვალე თავად ორბელიანებამდე. საქართველოში გადმოსახლებული დეკაბრისტების მიერ მოტანილი მძლავრი პროგრესული სოციალურ-პოლიტიკური ნაკადის შეერთება ქართველი არისტოკრატიის ნაციონალისტურ მისწრაფებებთან საწინააღმდეგო პირობებს ჰქმნიდა იმ პერიოდის საქართველოს საზოგადოებრივი შეგნების განვითარებისათვის.

სწორედ ამ პირობებში იზრდებოდა და ვითარდებოდა ნიკოლოზ ბარათაშვილი. იგი დაიბადა 1817 წელს დიდგვარიანი თავადის ოჯახში. მამამისი

აკაკი გაწერელია

მ ე რ ა ნ ი*

სრბოლის რიტმიული ინერცია ჯერ კიდევ შენარჩუნებულია პირველ და მეორე ტაეპში (AA), მაგრამ ისე ძლიერ არა, როგორც პირველი სტროფის ტაეპებში. აქ სამმარცვლიან სიტყვებს მისდევს უფრო მოკლე, ორმარცვლიანი სიტყვები და ეს მატებს სტრიქონებს საჭირო ენერგიას (გაკკვეთე ქარი, გააპე წყალი და ა. შ.); სტროფის მეორე ნახევარში (BB) ორმარცვლიანი სიტყვები წინ მოდიან და ტემპი უფრო ნელდება („ნუ შეეფარვი, ჩემო მფრინავო, ნუცა სიცხესა"... და ა. შ.). ამიტომ მეორე ნაწყვეტში სჭარბობს მსჯელობა, ვიდრე შეძახილები. სტროფის საზომი გრაფიკულად ასე გამოიხატება:

პირველი ნახევრისათვის (AA):

3 2 3 2 3 3 3 2

მეორე ნახევრისათვის (BB):

2 3 2 3 3 2 3 3

ეს სტროფი ორ რითმას ატარებს (წინაადმდეგ პირველი სტროფისა, რომელიც ერთი რითმითაა შეკრული): ქალურ რითმას პირველ და მეორე ტაეპში, ხოლო დაქტილურს მესამე და მეოთხე ტაეპში. ასეთია მეტრული კონსტრუქცია „მერანის" ოცმარცვლიანი სტროფებისა.

მესამე სტროფიც ოცმარცვლიანია, მთლიანად მსჯელობის ფორმებშია გაშლილი და ტემპის მხრივ კიდევ უფრო შენელებულია:

3. რაა მოვშორდე ჩემსა მამულსა,
მოვაკლდე ჰწორთა და მეგობარსა, A
ნუღა ვიხილავ ჩემთა მშობელთა
და ჩემსა სატრფოს ტკბილ მოუბარსა, A
სად დამიღამდეს, იქ გამითენდეს,
იქ იყოს ჩემი მიწა სამშობლო, B
მხოლოდ ვარსკვლავთა, თანამავალთა,
ვამცნო გულისა, მე საიდუმლო. B

პოეტი ლაპარაკობს თავისი ტრაღიკული აღსასრულის წინათგრძნობაზე და წარმოიდგენს სულის ამაღლებას ვარსკვლავებთან სალაშაუბროდ.

პოეტური მსჯელობის ნელი ტემპი ნაწილობრივ ვრცელდება მეოთხე სტროფის პირველ და მეორე ტაეპებზე, თუმცა მთლიანად სტროფი კონტრასტული საზომითაა დაწერილი, იგი 14 მარცვლიანია და იმეორებს პირველი სტროფის („ჰირბის...") მეტრს:

4. კვნესა გულისა, ტრფობის ნაშთი,
მივცე ზღვის ღელვას, A
და შენს მშვენიერს, აღტაცებულს,
გიეურსა ლტოლვას! A
გაჰწი, მერანო, შენს ჭენებას
არ აქვს სამძღვარი, B
და ნიავს მიეც ფიქრი ჩემი,
შავად მღელვარი! B

სტროფის მეორე ნახევარი (BB) ისევ ძირითადი მოტივის ნაწილობრივი დაბრუნებაა (განმეორებულია პირველი სტროფის მეორე ნახევარი — „გასწი, მერანო"...); მთლიანად მეოთხე სტროფს აგრეთვე ერთი რითმის ნაცვლად ორი რითმი აქვს.

ლექსში, როგორც სიმფონიაში, განმეორებულია პირველადი ლეიტმოტივის გადმოცემი ფრაზა და იგი თემატიურ ხაზს წარმოადგენს ნაწარმოების მელოდიურ ფონზე.

მეხუთე და მეექვსე ოცმარცვლიან სტროფებში ხელახლა და თანდათან ნელდება ტემპი და პოეტი ისევ მედიტაციის ფორმას იღებს.

5. ნუ დაეიმარხო ჩემსა მამულსა,
ჩემთა წინაპართ საფლავებს შორის,
ნუ დამიტიროს სატრფომ გულისა,
ნუღა დამეცეს ცრემლი მწუხარის,
შავი ყორანი გამითხრის საფლავს
მდელოთა შორის ტიალის მინდვრის
და ქარიშხალი ძვალთა შთენილთა,
ზარით, ღრიალით, მიწას მამაყრის!

6. სატრფოს ცრემლის წილ, მკვდარსა
ოხერსა, დამეცემიან ციურნი ცვარნი,
ჩემთა ნათესავთ გლოვისა ნაცვლად,
მივალალებენ სვავნი მყივარნი!
გაჰწი, გაფრინდი, ჩემო მერანო,
გადამატარე ბედის სამძღვარი,
თუ აქამდე არ ემონა მას,
არც აწ ემონოს შენი მხედარი!

მეხუთე სტროფის უკანასკნელი ტაეპის ბოლო („...ზარით, ღრიალით, მიწას მამაყრის!") და მეექვსე სტროფის მესამე ტაეპის დასაწყისი („გაჰსწი, გაფრინდი..."), აგრეთვე წარმოადგენენ ძირითადი მოტივის გადმომცემი სტროფის („ჰირბის...") მელოდიურ ეხოს; საერთო ფონი კი ტემპის მხრივ შენელებულია და პოეტი მსჯელობის ფორმაში წარმოიდგენს იმ ხვედრს, რომელიც ბედისწერას გარდუვალი ჯილოს სახით განუმზადებია მისთვის. ამ სტროფებში გვაქვს თავისი თავის უიმედო გამოტირილი, გადმოცემული იშვიათი დრამატიულ თრთოლვით. ტაეპების ორკესტრულ ხმაურობაშიაც კი ისმის სვავების ყივილი და ქარის გმინვა ფიქრში წარმოდგენილ ძვლებზე („და ქარიშხალი, ძვალთა შთენილთა, ზარით, ღრიალით მიწას მამაყრის!").

5 და 6 სტროფებს მისდევს 14 მარცვლიანი სტროფი, რომელიც თავისი ტეხილი რიტმით ისევ აცოცხლებს სრბოლის რიტმს და რომელსაც ხელახლა მოაქვს ყორანის ფრთების ტლაშუნი:

7. დაე მოვკვდე მე უპატრონოდ
მისგან ოხერი!
ვერ შემაშინოს მისმა ბასრმა
მოსისხლე მტერი!
გაჰსწი, მერანო, შენს ჭენებას
არ აქვს სამძღვარი,
და ნიავს მიეც ფიქრი ჩემი,
შავად მღელვარი!

ამ სტროფში ნიკ. ბარათაშვილი გვაძლევს პირველ სიგნალს მე-8 სტროფისას, რომელიც მთელი ლექსის იდეურ ცენტრს წარმოადგენს და ოცმარცვლიანი საზომითაა დაწერილი:

8. ცუდად ხომ მაინც არ ჩაივლის
ეს განწირული სულისკვეთება!
და გზა უვალი, შენგან თელილი,
ჩემო მერანო მაინც დარჩება,
და ჩემს შემდგომად მოძმესა ჩემსა
სიძნელე გზისა გაუადვილდეს,
და შეუპოვრად მას ჰუნე თვისი
შავის ბედის წინ გამოუქროლდეს!

ეს სტროფი ისმის, როგორც იმედის ზარის რეკვა ბედისწერასთან დემონიური ჭიდილის ფონზე. პოეტი, რომელიც სინამდვილის მიღმა მიისწრაფვის, მაინც სთვლის თავის მორალურ ვალდებულებად ზნეობრივი განწმენდისა და თანამოძმეებისათვის არსებობის „გზის გაადვილების" იდეა იქადაგოს. ეს არ არის მიზანტროპის გაქცევა სინამდვილიდან. ნ. ბარათაშვილი დიდი პატრიოტი რჩება ფატალურ ძალების წინააღმდეგ ამბოხების დროსაც, თავისი თავის გამოტირილშიაც.

ეს აქტიური სული აახლოვებს ჩვენს დროსთან ნიკ. ბარათაშვილს!

ცნობილ ლექსებში „შემოღამება მთაწმინდაზე" და „ფიქრნი მტკვრის პირას" პოეტი გვევლინება უფრო მჭვრეტელად, ვიდრე მებრძოლ ადამიანად. ბუნების ჭვრეტის დროს იგი დამშვიდებული ხმით მსჯელობს ყოველივე ხილულის ამაობასა და წარმავალობაზე. მაგრამ ამ ლექსებშიაც პოეტი ბოლომდე არ იცავს მხოლოდ იმ აზრს, რომ მატერიალურ თუ სულიერ ღირებულებებს დაშლა მოელით და ჩვენ გულხელდაკრეფილნი უნდა ველოდეთ გარდუვალ ხვედრს და რომ ნათელი ირასოდეს არ აკაიფდება ბნელით მოცული პანორამის ფონზე. ლექსში „შემოღამება მთაწმინდაზედ" ქვეყნის სკეპტიკური და პესიმისტური განსჯის შემდეგ პოეტი თავის მსჯელობას ამთავრებს სიტყვებით:

ოი საღამოვ, მყუდროვ, საამოვ,
შენ დამშთა ჩემად სანუგეშებლად!
როს მჭმუნვარება შემომესევის,
შენგა მოვილტვი განსაქარვებლად!
მწუხარი გულისა — სევდა გულისა —
ნუგეშსა ამას შენგან მიიღებს,
რომ გათენდება დილა მზიანი

და ყოველ ბინდსა ის განანათლებს.

ლექსში „ფიქრი მტკვრის პირას", რომელშიაც არა მარტო ჩვეულებრივი ადამიანების, არამედ დიდი მეფეების მოღვაწეობაც ამაოების თვალსაზრისით არის შეფასებული და სადაც ყოველი სულდგმულის არსებობის ჩვედრად დავიწყების ფერფლია მიჩნეული, — პოეტი აქტიური მოქმედებისაკენ მოგვიწოდებს:

მაგრამ რადგანაც კაცნი გვქვიან —
შვილნი სოფლისა,
უნდა კიდეცა მივსდიოთ მას,
გვესმას მშობლისა!
არც კაცი ვარგა, რომ ცოცხალი
მკვდარსა ემსგავსოს;
იყოს სოფელში და სოფლისთვის
არა იზრუნოს!

მოყვანილი სტროფები პოეტმა 1833 და 1837 წლებში დასწერა. „მერანში" (1842) კი ამბოხებული პოეტი უფრო ენერგიული ხმით იმეორებს ამ აზრს. ყორანის საბედისწერო ჩხავილში, ტიალ მინდორში ძვლებად დაეგმულ თავისავე სხეულის ზმანებაში ნიკ. ბარათაშვილს არ ავიწყდება მოქალაქეობრივი ვალი თანამოძმეთა წინაშე. „მერანი" უშინაურეს ყოველისა ქართველი ფაუსტის სულიერი გმირია.

ლექსი თავდება მეცხრე სტროფით, რომელიც პირდაპირი განმეორებაა პირველი სტროფისა:

9. მირბის, მიმაფრენს უგზო-უკვლოდ
ჩემი მერანი,
უკან მომჩხავის თვალ-ბედითი
შავი ყორანი!
გაჰწი მერანო, შენს ჭენებას
არ აქვს სამძღვარი,
და ნიავს მიეც ფიქრი ჩემი
შავად მღელვარი!

კადენციაში უცვლელად ბრუნდება პირველადელი მოტივი და სიმფონია კომპოზიციურად ეკეტება.

„მერანი" გენიალური ლირიკული ქმნილებაა არა მარტო ქართულს, არამედ მსოფლიო პოეზიაშიც. წერილს ფარგლები საშუალებას არ გვაძლევს გავარჩიოთ იგი ლექსის კომპოზიციის ზოგადი ისტორიის თვალსაზრისით და დავინახოთ—რა ახალი შესძინა ამ მხრივ ნ. ბარათაშვილმა საერთოდ ლირიკულ ჟანრს. „მერანი" უაღრესად ნოვატორული მოვლენაა და ამავე დროს კლასიკურიც თავისი სრულყოფილი ფორმით.

შ ი ჯ ი ნ გ ი მ თ ა წ მ ი ნ დ ა ზ ე

21 ოქტომბერს, დილის 11 საათისათვის მთაწმინდაზე ნიკოლოზ ბარათაშვილის საფლავთან თავი მოიყარა დიდძალმა ხალხმა. დიდი პოეტის ხსოვნის პატივსაცემად გამოცხადდნენ დედაქალაქის პარტიული, საბჭოთა, საზოგადოებრივი, სამეცნიერო და კულტურული ორგანიზაციების წარმომადგენლები. მოვიდნენ მწერლები, მსახიობები, მეცნიერები, წითელი არმიის სახელოვანი მებრძოლები, თბილისის საწარმოთა სტახანოველები.

ვიდრე მიტინგი დაიწყებოდა, დიდი მგოსნის საფლავი გვირგვინებით შეამკეს საიუბილეო კომიტეტის, საქართველოს მწერალთა კავშირის, საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის, სალიტერატურო მუზეუმის და სხვა კულტურულ - სამეცნიერო დაწესებულებათა წარმომადგენლებმა. პოეტის ძეგლის კვარცხლბეკი მრავალფეროვანი ყვავილების თაიგულებით მორთეს თბილისის პიონერებმა და მოწაფეებმა.

საზეიმო-სამგლოვიარო მიტინგი დაიწყო გიორგი ლეონიძის შესავალი სიტყვით. შეეხო რა მოკლედ მგოსნის პოეტურ მემკვიდრეობას, ორატორმა აღნიშნა ის წარუშლელი კვალი, რომელიც ნ. ბარათაშვილმა გაავლო საქართველოს საზოგადოებრივ ცხოვრებასა, ლიტერატურასა და კულტურის განვითარებაში.

საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის სახელით მგზნებარე სიტყვა წარმოსთქვა აკადემიკოსმა კორნელი კეკელიძემ.

— შენს მაღალ სულისკვეთებას, — სთქვა მან,—ამაოდ არ ჩაუვლია. შენმა პოეტურმა ღვაწლმა, შენ მიერ გაბნეულმა მაღალი იდეების თესლმა უხვი ნაყოფი გამოიღო, შენს იდეალებზე აღზრდილმა ჩვენი ქვეყნის საუკეთესო შვილებმა ეკონომიურად და კულტურულად ააყვავეს შენი სამშობლო, ლენინ-სტალინის პარტიის მეოხებით ქართველმა ხალხმა თავისი მკვიდრი ადგილი დაიკავა მომძე ერებს შორის კაცობრიობის პროგრესისა და საუკეთესო მემკვიდრეობისათვის ბრძოლაში.

საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის სახელით სიტყვა წარმოსთქვა სიმონ ჩიქოვანმა.

— განუზომელია, — სთქვა ორატორმა, — ბარათაშვილის როლი ქართული მწერლობის განვითარებაში. შემოაბრუნა რა დასავლეთისაკენ ქართული პოეზია, გაჰკაფა რა გზა ახალი იდეებისაკენ, ნ. ბარათაშვილმა შემდგომ თაობებს უანდერძა დაუცხრომელი ბრძოლა ცხოვრებისა და მწერლობის განახლებისათვის.

— დედამიწის არც ერთ ქვეყანაში და არც ერთ ეპოქაში,—სთქვა სსრკ საბჭოთა მწერლების კავშირის წარმომადგენელმა ამხ. ვ. კოტეანკოვმა, — ლიტერატურას, კერძოდ პოეზიას, არ შეუსრულებია ისეთი დიდი როლი. როგორიც შეასრულა საბჭოთა ლიტერატურამ, საბჭოთა პოეზიამ დიდი სამამულო ომის დღეებში. ეს უკვდავი საქმე—შავი რეაქციის წინააღმდეგ დიდი იდეალებისათვის მებრძოლი ხალხის საქმე, საბჭოთა ლიტერატურამ გააკეთა იმიტომ, რომ იგი აღიზარდა ისეთ მემკვიდრეობაზე, როგორიც არის ბარათაშვილის პოეზია. თაშიზმის წინააღმდეგ ბრძოლის ჟამს, ჩვენ—მის მემკვიდრე მწერლებს მუდამ გვისმოდა დიდი ლირიკოსის ნიკოლოზ ბარათაშვილის — ამ მგზნებარე პატრიოტისა და მოქალაქის მომწოდებელი მთრთოლვარე ხმა. იგი მუდამ იყო და არის ჩვენი სულიერი ცხოვრების განუშორებელი თანამგზავრი.

ტრიბუნაზეა აზერბაიჯანის საბჭოთა მწერლების კავშირის წარმომადგენელი მწერალი მ. რაფილი.

— მე მოვედი აქ, დიდი ქართველი პოეტის საფლავზე,—სთქვა ამხ. რაფილიმ,—რომ აზერბაიჯანის ხალხის ძმური სალამი გადავცე შენს ლამაზ სამშობლოს და შენ, დიდებული ბარათაშვილო! შენ უყვარხარ და გადიდებს არა მარტო შენი მშობელი ხალხი, არამედ მთელი ჩვენი დიდი კავშირი. იმიტომ რომ შენი ქნარი დაუცხრომლად იბრძოდა მთელი საუკუნის მანძილზე სამშობლოს თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობისათვის, ღირსებისა და დიდებისათვის.

— ბალტიის ზღვის შორეული ნაპირებიდან, —ამბობს ლატვიის საბჭოთა მწერლების კავშირის წარმომადგენელი პოეტი ლუსი, ქართული კულტურის დღესასწაულზე ჩვენ მოვედით იმისთვის, რომ მოკრძალებით თავი მოვიხაროთ ამ კულტურის ერთ-ერთი ბრწყინვალე შემოქმედის — დიდებული ქართველი პოეტის ნიკოლოზ ბარათაშვილის საფლავის წინაშე. თუ დღეს აქ ჩვენ—მოძმე ერების წარმომადგენლებმა თავი მოვიყარეთ და საზეიმო ვითარებაში პატივს ვცემთ ნიკოლოზ ბარათაშვილის უკვდავ ხსოვნას, ყოველივე ამას ჩვენ უნდა ვუმადლოდეთ იმ დიად გამარჯვებას, რომელიც საბჭოთა ხალხებმა დიდი სტალინის წინამძღოლობით მოიპოვეს კაცობრიობის უბოროტეს მტერზე — ფაშისტურ გერმანიაზე.

თბილისის სტალინის სახელობის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სახელით სიტყვით გამოვიდა პროფ. ალ. ბარამძე, რომელმაც ღრმა გრძნობითა და პათოსით ილაპარაკა ნ. ბარათაშვილის პოეზიის მარად დაუძველებელ ცხოველმყოფელობაზე.

სტალინის სახელობის ორთქლმავალ-ვაგონების შემკეთებელი ქარხნის მუშების სახელით სიტყვა წარმოსთქვა გ. კაჭკაჭიშვილმა, რომელმაც აღნიშნა ამ ქარხნის მუშების უდიდესი სიყვარული და განსაკუთრებული ინტერესი ბარათაშვილის პოეზიისადმი.

სსრ კავშირის სახალხო არტისტმა ვასაძემ, რომელიც საქართველოს ხელოვნების მოღვაწეთა სახელით გამოვიდა, სთქვა: მთელი სიღრმით და სიდიადით ნ. ბარათაშვილის მემკვიდრეობა შეიცნო და დააფასა მხოლოდ ჩვენმა დრომ, ლენინ-სტალინის ეპოქამ, რომელმაც ფართო სარბიელი გადაშალა ლიტერატურისა და ხელოვნების აღმავლობისათვის.

დიდის გრძნობითა და წრფელი პათოსით წარმოსთქვა ბარათაშვილის „შემოღამება მთაწმინდაზე" (ბორის პასტერნაკის მიერ თარგმნილი) რსფსრ დამსახურებულმა არტისტმა სერგეი ბალაშოვმა.

ი. გრიშაშვილმა წაიკითხა ნ. ბარათაშვილისადმი მიძღვნილი თავის ცნობილი ლექსი.

მიტინგის დასასრულს გამოვიდა თბილისის ქალთა მეექვსე სკოლის მოწაფე, პიონერი ლეილა თაქთაქიშვილი, რომელმაც გულწრფელი გრძნობით წარმოთქმული სიტყვა შემდეგი წინადადებით დაამთავრა:

— ღრმა სევდას შეუპყრივართ ჩვენ—შენი საფლავის წინ შეკრებილნი, უდროოდ დაღუპულო დიდო პოეტო! მაგრამ შენ ვერ ჰოგკლა სიკვდილმაც კი. შენ უკვდავი ხარ და უკვდავი დარჩები ხალხის გულში. შენი უბკნობი ლექსების მგზნებარე სტრიქონები გვაღელვებენ, საგმირო საქმეებისათვის, საყვარელი სამშობლოს დიდებისათვის გვამოძრავებენ ჩვენ ახალგაზრდა პატრიოტებს.

მიტინგის დამთავრების შემდეგ ხალხი კიდევ დიდხანს იდგა თავდახრილი დიდი პოეტის ნიკოლოზ ბარათაშვილის ძეგლის წინ.

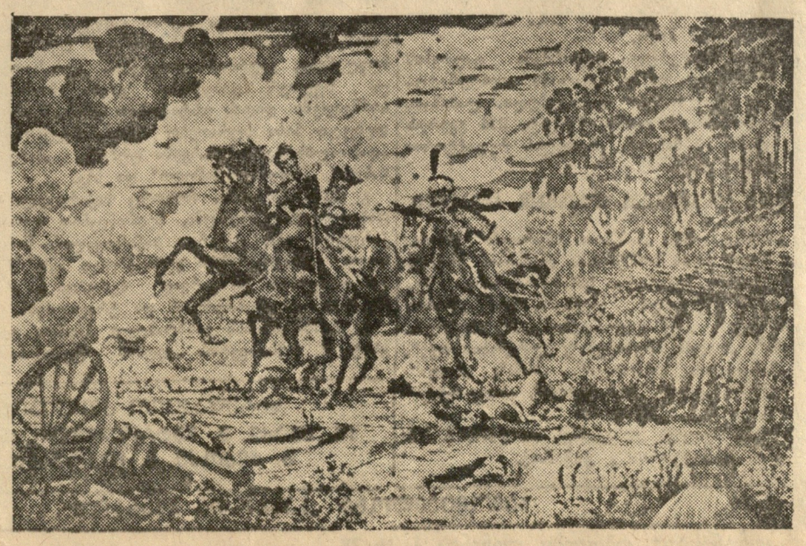

ბაგრატიონი ბოროდინოს ბრძოლაში. სურათი ხელ. დამს. მოღვაწის პროფ. ი. შარლემანისა.

*) დასასრული. იხ. „ლიტ. და ხელ." № 35.

უილიამ შექსპირი

ჰ ა მ ლ ე ტ ი

(ნაწყვეტი პირველი აქტიდან)

სცენა პირველი, ელსინორში. მცირე რამ მოედანი კოშკის წინ

ბერნარდო —ჰეი, ვინ მოდის?

ფრანცისკო —ჯერ თავათ გმართებს ხმა გაიღო,
შესდექ და გვამცნე ვინაობა, ეს გირჩევნია.

ბერნარდო —მზეგრძელი იყოს მეფე!

ფრანცისკო —ბერნარდო შენა?

ბერნარდო —გახლავთ ოგივე.

ფრანცისკო—თქვენ ვამოცხადდით ზედმიწევნით, დანიშნულ დროზე.

ბერნარდო —აბა, ესეცაა, რაც თორმეტჯერ დაჰკრა საათმა.
წადი დაწექი, დაიძინე ჩემო ფრანცისკო.

ფრანცისკო—ვადღლობას გიძღვნი შენაცვლებისათვის. ოჰ, როგორ სცივა!
უგუნებოდ ვარ, რატომღაც, თანაც.

ბერნარდო —გუშაგობის დროს თუ სუფევდა ირგვლივ სიწყნარე?

ფრანცისკო—თაგვსაც კი არსად გაუღია მცირედი ჩქამიც.

ბერნარდო —ღამენებისა. თუ სადმე შეხვდე ჰორაციოს და მარცელუსსა,
შემცველელთა ჩემთა, სთხოვე, დროზე გამოშეურონ.

ფრანცისკო—ვგონებ გამოჩნდნენ... ჰეი, შესდექ, ვინ მოდიან, გვარქვი!
(შემოდიან ჰორაციო და მარცელუს)

ჰორაციო —მეგობარნი ამ ნიადაგის

მარცელუს —და ქვეშევრდომნი დანიის მეფის.

ფრანცისკო—ღამენებისა.

მარცელუს —მშვიდობა შენდა მეომარო პატიოსანო, თქვენ ვინ შეგცვალათ?

ფრანცისკო—ბერნარდო დადგა საგუშაგოდ.
ღამენებისა (გადის).

მარცელუს —ჰეი, ბერნარდო!

ბერნარდო —სთქვი, ჰორაციო თუ არის აქა?

ჰორაციო —ნამუსრევი გახლავართ მისი.

ბერნარდო —მობრძანდი ჩემო ჰორაციო, შენაც მარცელუს.

მარცელუს —რაო? ხელახლა ხომ არ ნახეთ ჩვენება ივი?

ბერნარდო —მე არაფერი შემინიშნავს.

მარცელუს —ჰორაციოს თქმით ჩვენ გვატყუებს ვითომდაც თვალი.
მას არც კი სჯერა არსებობა საშინელების,
რომელიც ორგზის ამასწინად გამოგვეცხადა.
მიტომც ვაწვიე იგი ახლა რათა თვითონვე
ჩვენ ორთან ერთად იგუშაგოს გათენებამდის.
და როცა კვლავ გამოჩნდება ჩვენება იგი,
თავათ დარწმუნდეს და თვითონვე მას შეესიტყვოს!

ჰორაციო —ჰაი, ჰაი, იგი არ მოვა...

ბერნარდო —დასხედით ერთხანს და იერიშს მივიტანთ ისევ
მაგ თქვენს ყურებზე, რომელნიც თქვენ დახშეთ ანდაზად
იმის სასმენად რაც ორ ღამეს აქ ვნახეთ ორგზის.

ჰორაციო —კეთილი, დავსხდეთ მოვუსმინოთ ბერნარდოს თხრობას.

ბერნარდო —ვასული ღამით,
ჰე ის ვარსკვლავი, სწორედ იგი პოლუსის მხრიდან
დასავლეთისკენ ისწრაფვოდა, ცას ანათებდა
იქ სადაც ახლა კვლავ ღაქღაქებს, მე და მარცელუს
ჟამი პირველი თუ იქნებოდა...

მარცელუს —დადუმდი, დახე... ისევ უნდა გამოგვეცხადოს.
(ჩვენება ცხადდება)

ბერნარდო —ანაგობითაც მოგვაგონებს გარდაცვლილ მეფეს:

მარცელუს —განსწავლული ხარ, შეესიტყვე მას ჰორაციო.

ბერნარდო —განა არა ჰგავს მეფეს ჩვენსას ჰე, ჰორაციო?

ჰორაციო —დიახ, მაკრეოლებს შიშისა და განცვიფრებისგან.

ბერნარდო —სჩანს, შესიტყვებას მოელის ჩვენგან.

მარცელუს —მაშ ჰორაციო, ხმა გაეცი, ჰკითხე რაიმე.

ჰორაციო —ვინა ხარ, მარქვი, ეგზომად გვიანი ღამით
რომ განგვეცხადე, კეთილშობილ ანაგობითა,
რომლითაც მეფე დანიისა მზეგადასული გვევლინებოდა
ჩვენ მიწაზე,
გიფიცებ ზეცას გვარქვი ვინა ხარ?

მარცელუს —შემოგვწყრა ვგონებ...

ბერნარდო —დახეთ, გუშორდება.

ჰორაციო —ჰეი, შესდექი ცას გიფიცებ, შემოგვესიტყვე.
(ჩვენება ჰქრება)

მარცელუს —ვაგლახ, წავიდა და პასუხი არც კი გვაღირსა.

ბერნარდო —ახლა რას იტყვი ჰორაციო, ათრთოლებულხარ!
ეს ხომ ყოველგვარ ფანტაზიას აღემატება?
რას ფიქრობ ახლა?

ჰორაციო —ეფიცავარ უფალს, არასოდეს დავიჯერებდი
ჩემივე თვალნი მოწმეებად რომ არ მყოლოდნენ.

მარცელუს —განა არა ჰგავს მეფეს ჩვენსას?

ჰორაციო —ისე როგორც შენ მიაგავხარ საკუთარ თავსა
სწორედ ეგეთი თორი ეცვა, როგორც მაშინ
როდესაც მეფე დაეძგერა ნორვეგთა ბატონს,
პირქუში, მწყრალი, ისეთივე როგორმაც ერთხელ
ყინულზე დასცა გულზვიადი მეფე პოლაკთა[1])

მარცელუს —ორგზისაც სწორედ ასეთსავე უყამურ ჟამზე
ჩამოგვიარა ჩვენ გუშაგებს პირგამეხილმა.

ჰორაციო —ვით საცნაურვჰყო ეს ამბავი მე ალარ ვუწყი,
მაგრამ რამდენად კიდევ მიჭრის გონების ძალი
ეგ მოასწავებს დიდ აღრევას ჩვენს სამეფოში.

მარცელუს —მაშ კარგი ახლა, გვაცნოს ვინც იცის
რას ნიშნავს ეგზომ დაძაბული მზადება სპათა
ჩვენს ქვეყანაში რომ წარმოებს დღისით და ღამითა?
რისთვის ადნობენ ქვემეხთათვის ნიადაგ რვალსა,
უცხო ბაზრებზე საჭურველებს რისთვის იძენენ?
რად აგროვებენ სახომალდო ვერფებში მუშებს,
რომელთაც კვირის დასვენებაც ვერ ღირსებიათ?
რას მოასწავებს ეს ოფლისღვრა დაუცხრომელი,
რომელმაც ღამე მიაშველა დღეს გასარჯელად?
ვის შეუძლია ეს მაუწყოს და განმიმარტოს?

ჰორაციო —ამას მე გამცნობთ.
რამდენადაც ხმა დადის ხალხში
უკანასკნელი მეფე ჩვენი, რომლის ხატება
წელან აქ დამსწრეთ მოგვეცლინა და განგვეცხადა,
როგორც თქვენ უწყით, ფორტინბრანსის, ნორვეგთა მეფის
გულზვიადობამ აიძულა დაეწყო ბრძოლა,
მერმე ის იყო, უფლისწულმა ჩვენმა ჰამლეტმა,
მთელს ქვეყანაზე სიმამაცით სახელგანთქმულმან,
მოჰკლა ფორტინბრანს; მათ წინასწარ ჰქონდათ პირობა
დამტკიცებული კანონით და სეფებეჭდითა,
ჰერალდიური, რაინდული წესების კვალად,
რომ ამ ბრძოლაში დამარცხებულ მხარეს მართებდა
სამკვიდრო თვისი სიცოცხლესთან ერთად დაეთმო
გამარჯვებულს საწინდარად და სასარგებლოდ!
ამოდენივე საბრძანისი და სამფლობელო
ჩვენმა მეფემაც მიუზომა თავის ძეტოქეს
და ვინძლო ომში გაემარჯვა ნორვეგთა პატრონს
იგი უცილოდ მიიღებდა სამკვიდროს ჩვენსას.
ისევე როგორც მისი წილი ერგო ჩვენს ჰამლეტს.
ახლა, ფორტინბრანს უფლისწულმა ჯერაც ბაბოლმა
გულმოცემულმან გამოუცდელ სიყრმის სიანჩხლით
ნორვეგიაში ალაგალაგ შეჰყარა სპა-ნი
თავაწყვეტილნი უმეცარი. ბოგანო ბრბონი.
რომელთაც ძალუძთ თავი დასდონ ლუკმა-პურისთვის.
ეს სხვა რაღაა. როგორც ფიქრობს მოავრობა ჩვენი
თუ არ მაგარი მკლავითა და ძალმოძრეობით
დაპატრონება აქ ნახსენებ ჩვენ მიწა-წყლისა,
რაც მამამ მისმან ჩვენ წაგვიგო და სწორედ ეგა,
მე ავრეკ ფიქრობ, უნდა იყოს კიდეც მიზეზი
შესაძლებელი ომისათვის სამეფოდასი
პირველსათავე ფეხზლობის და [illegible]
რაიც ამჟამად საცნაური გამხდარა ჩვენ
ბერნარდო —მეც ამას ვფიქრობ რომ [illegible]
ავიც რომ მეფის ჩვენის მზაკვარი ჩვენება იგი,
ეგზომ ბედითი, შეეურვილი და თოროსანი
ეწვევა ხოლმე საგუშაგოს ღამეულს ჩვენსას
როგორც მიზეზი და სათავე ოძიანობის.
ჰორაციო —მტერის ნამუსრევი, იგი ბინდაკს თვალს გონებისა
ოდესღაც მაღალ და პალმებით შემკულ ქალაქში,
რომშიც ეს მოხდა იმ დღეებში- როს დიდებული
დიდი ცეზარი დაიღუპა. დაცალიერდნენ
საგოდებელნი და საფლავნი. წამოდგნენ მკვდრები.
სუდარიანად მოეფინენ ქალაქის ქუჩებს
ქვეყნ-ყივილით, ამაზრზენი ალაპოთი.
ცაზე ვარსკვლავნი აელვარდნენ ალმოდებულნი
რთვილი სისხლისა მზეს მოედო მრეში ლაქებით,
სველი ცთომილი გამგებელი ნეპტუნის ქვეყნის
ავად შეიქნა ეკლიპსისგან[2]) თვით განკითხვის დღეს,
სწორეთ ასეთი წინასწარი საცნაურყოფა
ფრიად ბედითი მოვლენების. საშინელ დღეთა.
ვით მალემსრბოლნი განგებისგან წარმოგზავნილნი
და თანაც მაცნე ნათელხილვის. მისნური ჭვრეტის
ჩვენ მოგვივლინეს ერთობლივად მიწამ და ცამან,
სამკვიდროს ჩვენსას და ჩვენსავე თანამოძმეებს.
დადუმდით, დახეთ. ისევ მოდის, გვიახლოვდება
(ჩვენება ცხადდება)
ჰორაციო —გზას გადავუჭრი. თუნდაც მომკლას. შესდექი ლანდო!
თუ გაგაჩნია ხმის გაღების რამე უნარი,
შემომესიტყვე.
თუ. შესაძლოა ჩავიდინო სიქველე რამე.
შენდა საშველად და სალხენად ჩემი სულისა,
შემომესიტყვე.
ეგებ უწყოდე რა მოელის ქვეყანას შენსას.
ან რა გზით ძალგიძს დავახწიოთ განსაცდელს თავი,
შემომესიტყვე.
უკეთუ შენი სააქაოს ცხოვრების ჟამსა
შემოგინახავს მიწის გულში საუურჭლე რამე,
რისთვისაც სულნი. ასე ითქმის სიკვდილის შემდეგ
დაეხეტებით კვლავ ამ ქვეყნად შესდექ და გვამცნე.
(მამალი დაიყივლებს)
მარცელუს გვედრი: შეიპყარი. ხმა მიაწვდინე.

მარცელუს —შენ როგორ იტყვი ჰორაციო, ვცე წერაქვცული?

ჰორაციო —შემოჰკარ მყისვე, თუ შედგომა აღარ ინება

ბერნარდო —იგი აქ არის.

ჰორაციო —იგი აქ არის. (ჩვენება ჰქრება)

მარცელუს —გაუჩინარდა:
ამაოდ დავშვრით, მოვექეცით უმართებულოდ
ლანდსა დიდებულს რომ შევბედეთ ძალმომრეობა.
შეუვალია იგი ისე, როგორც ჰაერი
ქადილი ჩვენი გულბოროტი ღრეჯია მხოლოდ.

ბერნარდო —ხმას გაიღებდა სწორედ მამალს რომ არ ეყივლა.

ჰორაციო —და შეკრთა მყისვე, როგორც ვინმე ცოდვილთაგან.
შემოძახებას რა მოისმენს. გამიგონია:
მამალი თურმე ეს დაფდაფი გათენებისა
გულამაზრზენი გამყივარი ხმითა აღვიძებს
ზღვაზე იქნება თუ ქარცეცხლში. ხმელზე, ჰაერში
ღვთაებას დღისას და მისივე ნიშნის მიხედვით
ყოველი სული მოყიალე და მორიალე
საკუთარ სამანს[3]) მიაშურებს და ამას მართლაც
ეს მაგალითიც ადასტურებს ჩვენგან ხილული.

მარცელუს —იგი განქარდა, რა მოესმა მამლის ყივილი,
აგრე უბნობენ: როს დადგება თვე დეკემბრისა,
როცა მაცხოვრის ჩვენსა შობას ვდღესასწაულობთ,
ნიადაგ ღამით ჰყივის თურმე ფრინველი იგი.
მავნებელ სულებს შეეკვრებათ მყისვე იოგი,
ამ ოა ღამე და ცთომილნი მაღალ ცისანი
არ სთესავენ სიკვდილს, ვერც ფერია მაცთუნელი.
ვეღარც ჭინკები ახერხებენ კაცთა გაქარჩხვას,
აგრე მოწყალე და წმინდაა ეგ ჟამი თურმე.

ჰორაციო —ეგ მეც მსმენია, ნაწილობრივ მჯერა კიდეეაც,
მაგრამ მიხედეთ შემოსილმან ძოწით რიერაემან
ფეხი დაადგა იმ თხემებზე მთვლემარე რთვილსა,
შევწყვიტოთ ახლა გუშაგობა და მე გირჩევდით
ეს ყოველივე გავუმეღავნოთ რაც თვალით ვნახეთ
ჰაბუკსა ჰამლეტს, რადგან გეტყვით, ვფიცავ
სიცოცხლეს
სული, რომელიც დაგვეუბრა, მას გასცემს ხმასა.
მე დამიჯერეთ, მას ვაუწყოთ ეს ყოველივე
რასაც გვაკისრებს სიყვარულის ვალდებულება.

სცენა მეორე, იგივე. სახელმწიფო დარბაზი სამეფო კოშკში

შემოდიან: მეფე, დედოფალი. ჰამლეტი, ჰოლონიუსი. ლაერტეს. ვოლტიმანდ, კორნელიუს, ლორდები, ამალა.

მეფე —თუმცა საყვარელის ძმისა ჩვენს ჰამლეტს სიკვდილს ჯერაც განვიცდით სიმძიმილით. მართებულია
გულში ვატაროთ მწუხარება და მთელს სამეფოს
მართებს დარდისგან ცალი წარბის მოღუშვა კიდეც,
მაგრამ რამდენად განსჯამ სძლია კაცურ ბუნებას,
ბრძნული წუხილით მოვიგონებთ მას ნიადაგჟამს,
თან არ ვივიწყებთ ჩვენს საკუთარ ვითარებასაც.
ოდესღაც ჩვენი სანუკვილი. ძვირფასი დაი,
ამაირიდან დედოფალი დაქვრივებული
და ამ მამაცურ სახელმწიფოს მეჯვიდრე სრული,
ნაღველნარევი სიხარულით, როგორც იტყვიან.
ცალ თვალში სხივით და ცალითაც ცრემლმორეულით,
ცალკერძ მწუხარე და ცალკერძად მხიარულ გულით
ავწონ-დავწონეთ სიხარული და დანაკლისი. —
ცოლად შევირთეთ და ვისმინეთ ამ შეძოხვევაშიც
თათბირნი თქვენნი. რაც დაემთხვა ჩვენს

საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის გამგეობის პლენუმი

ჩვენი სასიქადულო პოეტის ნიკოლოზ ბარათაშვილის გარდაცვალების ასი წლისთავის აღსანიშნავი დღესასწაული საქართველოს დედაქალაქში დაიწყო საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის გამგეობის პლენუმით. პლენუმის პირველი საზეიმო სხდომა შესდგა 19 ოქტომბერს, რუსთაველის სახელობის თეატრის საკონცერტო დარბაზში; დარბაზი საგანგებოთ იყო მორთული. სცენას ამშვენებდა დიდი ბელადის ამხანაგ **სტალინის** მხატვრულად შესრულებული პორტრეტი და ვ. მ. მოლოტოვის, ლ. პ. ბერიას სურათები. საღამოს 7 საათისათვის დარბაზი გაიჭედა მწერლებით, ხელოვნებისა და მეცნიერების მოღვაწეებით, თბილისის საწარმოების სტახანოველი მუშებით, პარტიული, საბჭოთა პროფესიული და საზოგადოებრივი ორგანიზაციების წარმომადგენლებით. პლენუმს ესწრებიან საქ. მეცნ. აკადემიის წევრები—გ. აბვლედიანი, ვ. თოფურია; მხატვრები—ლ. გუდიაშვილი, მ. თოიძე, მოქანდაკე ი. ნიკოლაძე; თბილისის უნივერსიტეტის პროფესორი აღ. ბარამიძე და სხვები. აქვე იყვნენ მოძმე რესპუბლიკების ლიტერატურული ორგანიზაციების დელეგატი-მწერლები, მათ შორის ბ. პასტერნაკი, ვ. კოჟევნიკოვი, ა. ტარკოვსკი, ნ. სტეპანოვი, ვ. გოლუბევი, მ. რაფილი, ი. ვანაკსი, ე. ლუნდბერგი და სხვ.

პლენუმი გახსნა პოეტმა აკადემიკოსმა გიორგი ლეონიძემ, რომელიც ვრცლად შეჩერდა დიდი პოეტის ნ. ბარათაშვილის შემოქმედების მნიშვნელობასა და ცხოველმყოფელობაზე.

მეუხარე ხანგრძლივი ტაშის ცემით პლენუმმა ხაპტიო პრეზიდიუმში აირჩია დიდი ბელადი და მხედართმთავარი საბჭოთა კავშირის გენერალისიმუსი ამხანაგი **სტალინი**, მისი სახელოვანი თანამებრძოლები — **ვ. მ. მოლოტოვი, მ. ი. კალინინი, კ. ე. ვოროშილოვი, ლ. მ. კაგანოვიჩი, ა. ა. ანდრეევი, ა. ი. მიკოიანი, ა. ა. ჟდანოვი, ნ. ს. ხრუშჩოვი, ლ. პ. ბერია, ნ. მ. შვერნიკი, გ. მ. მალენკოვი, ნ. ა. ვოზნესენსკი**, აგრეთვე ამხანაგები **კ. ნ. ჩარკვიანი** და **ვ. მ. ბაქრაძე.**

ამ სხდომაზე პლენუმმა მოისმინა ორი მოხსენება—სიმონ ჩიქოვანის „ნიკოლოზ ბარათაშვილის პოეზია“ და გეორგტი ქიქოძისა „ნიკოლოზ ბარათაშვილი და მე-19 საუკუნის ქართული პოეზია“. პირველმა მომხსენებელმა გაარკვია პოეტის შემოქმედების თავისებურება, ხოლო მეორე მომხსენებელმა ნ. ბარათაშვილის როლი და ადგილი ქართული მწერლობის შემდგომ განვითარებაში.

შემდეგ პლენუმს მიესალმენ სსრკ საბჭოთა მწერლების კავშირის გამგეობის სახელით პოეტი ა. ტარკოვსკი, ლატვიის საბჭოთა მწერლების კავშირის გამგეობის სახელით—მწერალი იულიუს ვანაკსი. მათ აღნიშნეს, რომ დიდი ქართველი პოეტისადმი მიძღვნილი ეს საიუბილეო ზეიმი, რომელშიც მონაწილეობას ღებულობენ მომძე საბჭოთა რესპუბლიკები, არის შემდგომი ნაბიჯი მომძე ერების სულიერი დაახლოვებისა და ხალხთა სტალინური მეგობრობის განმტკიცებისათვის.

წაკითხულ იქნა აზერბაიჯანის და ესტონთის მწერალთა ორგანიზაციების, ლენინგრადელ მწერლების—ა. ახმატოვის, მ. ლოზინსკის, ა. პროკოფიევის, ო. ბერგოლცის, აგრეთვე უკრაინის ცნობილი მწერლების—პაველ ტიჩინას, პეტრო პანჩის და ი. კოპილენკოს მიერ გამოგზავნილი მისასალმებელი დეპეშები.

პლენუმმა მქუხარე ტაშის ცემით მიიღო ამხანაგ სტალინისათვის გასაგზავნი მისალმების ტექსტი. ტექსტი წაიკითხა მწერალმა დემნა შენგელაიამ.

პლენუმის პირველი სხდომის მეორე ნაწილი მიეძღვნა ნ. ბარათაშვილის ლექსების თარგმნებს რუსულ და სომხურ ენებზე. განსაკუთრებული აღფრთოვანებით შეხვდა პლენუმი ცნობილ რუს პოეტს ბორის პასტერნაკს, რომელმაც წაიკითხა ნ. ბარათაშვილის ლექსები („შემოღამება მთაწმინდაზე“, „მერანი“, „ცისა ფერს“ და სხვ.). საზოგადოების დიდი აღტაცება გამოიწვია აგრეთვე მხატვრული კითხვის ოსტატის, დამსახურებული არტისტის ს. ბალაშოვის მიერ ბარათაშვილის ლექსების წაკითხვამ რუსულ ენაზე. დიდის გრძნობით წარმოსთქვა ბარათაშვილის ლექსები დამსახურებულმა არტისტმა ვ. ბრაგინმა. უურადღებით მოუსმინა აუდიტორიამ პოეტ ს. ავჩიანს, რომელმაც წაიკითხა ბარათაშვილის „მერანი“-ს საკუთარი თარგმანი.

მეორე სხდომა

საქართველოს საბჭოთა მწერლების კავშირის გამგეობის პლენუმის მეორე სხდომა შესდგა 20 ოქტომბერს, დილით, მწერალთა სასახლის დარბაზში. სხდომას თავმჯდომარეობდა ლეონ ქიაჩელი.

პლენუმმა ამ სხდომაზე სამი მოხსენება მოისმინა. პირველი მოხსენება თემაზე „ბარათაშვილის სევდა“ წაიკითხა აკადემიკოსმა კორნელი კეკელიძემ, რომელიც შეჩერდა ბარათაშვილის სევდის გამომწვევ მიზეზებზე.

მეორე მოხსენებით თემაზე „ნიკოლოზ ბარათაშვილის პოეტიკა“ გამოვიდა კონსტ. ჭიჭინაძე, რომელმაც ნ. ბარათაშვილის ლექსების ანალიზით დაასაბუთა სიახლე, რაც პოეტის ახალმა იდეებმა და განწყობილებებმა ქართულ პოეტურ მეტყველებაში შემოიტანეს.

აკად. გაწერელიამ თავის მოხსენებაში „ბარათაშვილის პიროვნება და ეპისტოლარული მემკვიდრეობა“ გაარკვია, თუ რა ძვირფას მასალას წარმოადგენს ნ. ბარათაშვილის მწერალმოწერა მისი პოეტური ინდივიდუალობის შესწავლისა და პოეტის გარემოცვის იმდროინდელი სინამდვილის დახასიათებისათვის.

ამავე სხდომაზე პლენუმმა დიდის აღფრთოვანებით და მჭეხარე ტაშისცემით მიიღო მასალების ტექსტი საბჭოთა კავშირის მარშლის ამხანაგ ლ. პ. ბერიას სახელზე. ტექსტი წაიკითხა სანდრო შანშიაშვილმა.

მესამე სხდომა

პლენუმის მესამე სხდომა შესდგა 20 ოქტომბერს, საღამოს, იმავე დარბაზში. სხდომას თავმჯდომარეობს საქ. მწერალთა კავშირის პასუხისმგებელი მდივანი გ. ფიცხელაძე. პირველი მოხსენებით თემაზე „პოეტის ბედი“ გამოვიდა პავლე ინგოროყვა. მოხსენება წარმოადგენდა ნ. ბარათაშვილის ცხოვრების ვრცელს და საფუძვლიან მიმოხილვას და შეიცავდა იმ საზოგადოებრივი მდგომარეობისა და მორალური ატმოსფეროს დახასიათებას, რომლებმაც განსაზღვრეს პოეტის შემოქმედების თავისებურება.

მეორე მოხსენება—„ნიკოლოზ ბარათაშვილი და ქართული საბჭოთა პოეზია“ წაიკითხა ბესარიონ ჟღენტმა. გაუკეთა რა მოკლე მიმოხილვა საბჭოთა პერიოდში გამოქვეყნებულ პოეტურ პროდუქციას, მომხსენებელმა აღნიშნა, რომ ქართულ ლიტერატურულ სინამდვილეში არ არსებობს არცერთი ისეთი მნიშვნელოვანი პოეტური ფიგურა, რომელზედაც ასე თუ ისე გავლენა არ მოეხდინოს ნ. ბარათაშვილს თავისი იდეური სიღრმით და შთამგონებელი ძალით.

ნ ბარათაშვილის შემოქმედებისადმი მიძღვნილი სიტყვებით გამოვიდნენ რუსი მწერლები —ვიქტორ გოლცევი და ევგენი ლენდბერგი, რომლებიც შეჩერდნენ ნ. ბარათაშვილის პოეზიის იმ თვისებებზე, რაც მას ანსხვავებს და თავის განსაკუთრებულ ადგილს მიუჩენს რუს და ევროპიელ რომანტიკოსებს შორის. ამავე სხდომაზე პლენუმისადმი მისასალმებელი სიტყვები წარმოსთქვეს აზერბაიჯანის საბჭოთა მწერლების კავშირის სახელით—მ. რაფიევმ, ოფხაზეთის საბჭოთა მწერლების კავშირის სახელით ხ. ბღაჟბამ და სამხრეთ ოსეთის მწერლების სახელით—მ. შავლოხოვმა, რომლებმაც პლენუმს გააცნეს ნ. ბარათაშვილის შემოქმედების საპოპულარიზაციოდ გაწეული მუშაობა და ის ინტერესი, რომელსაც მისი პოეზია იწვევს მომძე ხალხების მკითხველ მასებში.

პლენუმმა მხურვალე ტაშისცემით მიიღო მისალმების ტექსტი საქართველოს კ. პ. (ბ) კ. კ-ის მდივნის ამხ. კ. ნ. ჩარკვიანის და საქართველოს სსრ სახალხო კომისართა საბჭოს თავმჯდომარის ამხ. ვ. მ. ბაქრაძის სახელზე. მისალმების ტექსტი წაიკითხა პოეტმა ალიო მაჭაშვილმა.

სხდომის მეორე მხატვრული ნაწილი მიეძღვნა ბარათაშვილისადმი მიძღვნილი და თარგმნილ ბარათაშვილის ლექსების კითხვას ქართულ, რუსულ და ინგლისურ ენებზე.

საკუთარი ლექსები, რომლებიც გამოხატავენ თანამედროვე ადამიანის სიყვარულს დიდი ქართველი შემოქმედის ცხოვრებისა და პოეტური მემკვიდრეობისადმი, წარმოსთქვეს კონსტ. ჭიჭინაძემ, კარლო კალაძემ, გეორგი ქუჩიშვილმა, ი. ნონეშვილმა და ახალგაზრდა პოეტმა ო. ჭელიძემ.

ყურადღებით მოუსმინა პლენუმმა ვენერა ურუშაძეს, რომელმაც წაიკითხა ნ. ბარათაშვილის ლექსების („შემოღამება მთაწმინდაზე“ და „ჩინარი“) საკუთარი თარგმნები ინგლისურ ენაზე.

ღრმა გრძნობით და ოსტატობით წარმოსთქვეს ნ. ბარათაშვილის ლექსები რუსპუბლიკის სახალხო არტისტებმა თამარ ჭავჭავაძემ, ნატო ვარნაძემ და ვერიკო ანჯაფარიძემ, მარჯანიშვილის სახელობის თეატრის მსახიობმა მედეა ჯაფარიძემ. ოსტატურად წაიკითხა დიდი ქართველი პოეტის ლექსები რუსულად რსფსრ დამსახურებულმა არტისტმა ს. ბალაშოვმა.

პლენუმის მესამე, უკანასკნელი სხდომა დამთავრდა ცნობილი რუსი პოეტის ბორის პასტერნაკის გამოსვლით. მის მიერ ბარათაშვილის ლექსების საკუთარი თარგმნების კითხვას აუდიტორია ხანგრძლივი მხურვალე ტაშით შეხვდა.

„მოიგონებდეთ ყარიბ მგოსანსა“

პოეტის ეს სიტყვები, ლამაზი ასოებით წარწერილი ტილოზე—გამოკრულია ლიტერატურული მუზეუმის შესავალ კარებთან. თვით მუზეუმში მოწყობილია შესანიშნავი გაძოფენა, იძღვნილი ნიკოლოზ ბარათაშვილის გარდაცვალების 100 წლისთავისადმი. გამოფენა გაიხსნა კვირას, 21 ოქტომბერს. მას ეკავა ოთახი უკავია. სტენდებსა და ვიტრინებში მოთავსებული ექსპონატები სიცოცხლით ასახავენ უკვდავი პოეტის ცხოვრებასა და მოღვაწეობას.

პირველი ოთახის პირველი კედელი იხსნება ბარათაშვილების გვარის გენეალოგიური შტოის ნუსხით. იქვე ვიტრინაში გამოფენილია პოეტის მამის მელიტონ ბარათაშვილის ყველა შვილის მეტრიკული ამონაწერი. კედლის ზემო ნაწილს ამშვენებს სურათები სულხან-საბა ორბელიანის, ერეკლე მეფისა და გრიგოლ ორბელიანისა.

ამავე ოთახის მეორე კედელი უკავია ბარათაშვილის ოჯახის წევრთა—დების, ძმების, სიძეების და სხვა ნათესავთა სურათებს. იქვე მოცემულია ორბელიანთა უბანი, ბარათაანთ კარის ანჩიხატის ეკლესია. მესამე კედელზე მოთავსებულია პოეტის მეგობრებისა და ნაცნობების სურათები; თვალსაჩინო ადგილას არის ნინო ჭავჭავაძის ქალიშვილობის დიდი პორტრეტი. კედლის ზედა ნაწილიდან ოთახს დასცქერის ბარათაშვილის წინამორბედი მწერლების კარგად შესრულებული დიდი პორტრეტები.

მეორე ოთახი იხსნება სტენდით—ბარათაშვილი გიმნაზიაში. ამ სტენდის თვალსაჩინო ადგილას გამოფენილია ხელთნაწერი ჟურნალი „გიმნაზიის ყვავილი“ რუსულ ენაზე. აქვეა მაშინდელი თბილისის გიმნაზიის მასწავლებლების, 1832 წლის შეთქმულების მონაწილეთა, ამ შეთქმულებას და დეკაბრისტების აჯანყებასთან დაკავშირებული პირების, აგრეთვე ოქროპირი, ფარნაოზ და ალექსანდრე ბატონიშვილების სურათები და სხვა ექსპონატები, რომლებიც სისრულით წარმოგვიდგენენ ბარათაშვილის ცხოვრებას და სწავლას გიმნაზიაში.

მესამე ოთახიდან იწყება ექსპონატები. რომლებიც ასახავენ პოეტის ცხოვრების იმ პერიოდს, როცა იგი სასამართლოს და განჩინების ექსპედიციაში მსახურობდა. აქ არის მთავარმართებელი გოლოვინის, მაშინდელი დროის ჩინოვნიკების სურათები და კარიკატურები, შარჟები, ქართველ ქალებისა და მამაკაცების ტიპები, გიმნაზიის იმდროინდელი სახელმძღვანელოები, ავტოგრაფები, საქართველოს პირველი ნაბეჭდი გაზეთი, ნ. ბარათაშვილის მეგობართა სურათები და სხვ.

მეოთხე ოთახში წარმოდგენილია განჯასა და ნახჭევანში პოეტის სამსახურის დროინდელი დოკუმენტები: ამ ადგილების ხედები, ლევან მელიქიშვილის სურათი, პოეტის საცდელი და დასაფლავება, მანანა ორბელიანის იმდროინდელი სალონი, შეთქმულების მონაწილეთა მიწერ-მოწერა, მათი ავტოგრაფები, პოეტის ხელით დაწერილი სამსახურის სბუთები. მნახველების ყურადღებას იპყრობს გადმოსაყენებისას განჯის საფლავში აღმოჩენილი ზოგიერთი ნივთები, დღემდე საუცხოოდ შენახული და ფაქიზი.

მეხუთე ოთახში წარმოდგენილია ნიკოლოზ ბარათაშვილის ხელთნაწერები, წიგნები, ლექსები, იმდროინდელი პერიოდიკა, თარგმანები მომძე ერთა და უცხო ენებზე.

მეექვსე ოთახი მორთულია მხატვრული ფესპონტიტით, ბარათაშვილის პორტრეტებით, მისი ნაშრომებით, ილუსტრაციებით და სხვა სურათებით.

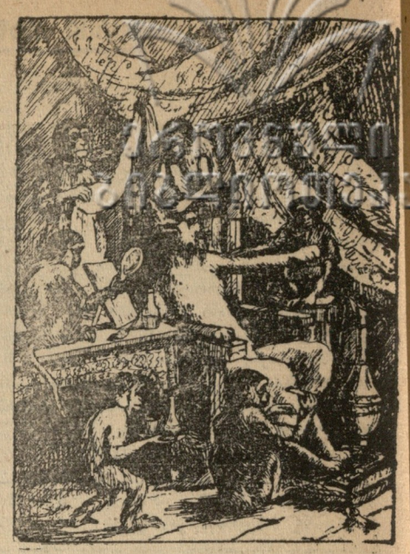

ილუსტრაციები **პოლიო აბრამიას** საბავშვო პოემისა „მელია“. მხატ. **ნ. ფოფხაძე.** წიგნს ახლო ხანში გამოსცემს საბლიტგამი.

ახალი წიგნები

ქეთევან ირემაძის „ლიტერატურული მედალიონები“

საბლიტგამმა დაბეჭდა და ამ დღეებში გამოვა გასასყიდად ქეთევან ირემაძის „ლიტერატურული მედალიონები“. კრებული შესდგება სამი განყოფილებისაგან. პირველ განყოფილებაში მოთავსებულია სამი თავი ისტორიული რომანიდან „ქეთევან“: „მეხრნაში“, „ნიშის ხევთან“ და „ყოცონხუ“. მეორე განყოფილება შეიცავს მონოგრაფიებს ბარბარე ჯორჯაძეზე, ნინო ორბელიანზე და ეკატერინე გაბაშვილზე. მესამე განყოფილებაში

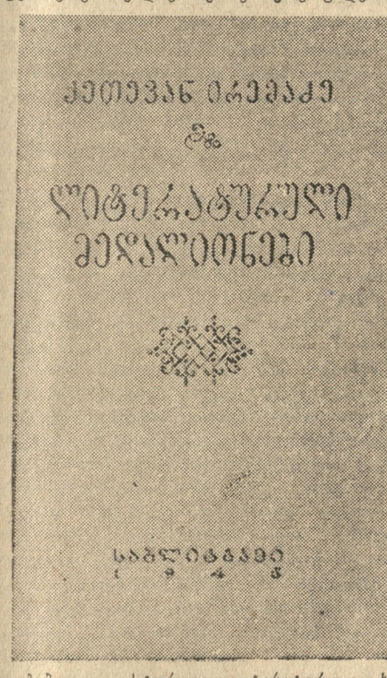

დაბეჭდილია ისტორიულ-ლიტერატურული ხასიათის წერილები—„ჩერქეზი ქალი ალი“, „ქართველი ქალები“ და „ვინ იყო ავტორი ლექსისა „ისევ შენ და ისევ შენ“.

კრებული იხსნება ქეთევან ირემაძის მოკლე ბიოგრაფიით. იქვე მოთავსებულია ქეთევან ირემაძის პორტრეტი, შესრულებული ლადო გუდიაშვილის მიერ.

წიგნის მხატვრული გაფორმება ეკუთვნის ნ. ჩერნიშკოვს და ლ. ავალიანს. „ლიტერატურული მედალიონები“ გამოცემულია ლამაზად, ჩასმულია მაგარ ყდაში, შეიცავს 236 გვერდს და ღირს 12 მანეთი. კრებულის რედაქტორია გ. ნატროშვილი.

ილია ხოშტარიას ლექსების კრებული

გამომცემლობა „საბჭოთა მწერალმა“ გამოსცა პოეტ ილია ხოშტარიას ლექსების კრებული. წიგნში შეტანილია სამამულო ომის პერიოდში დაწერილი ლექსები, მათ შორის „მოსკოვი“, „ნუ დაღონდები“, „ის დაბრუნდება“, „დედის მწუხარება“, „ვარდობის თვე“, „გამარჯვების სიხარული“, „ხსნა“, „დედა“, „შურისძიებელი“, „ჩემს შვილს“, „სიყვარული“ და სხვა.

წიგნი შეიცავს 30 გვერდს და ღირს 6 მან. წიგნის რედაქტორია კ. ჭიჭინაძე.

სახელი მჭადიჯვარელი დედაკაცისა

ბატიანემ დღემდე არ იცოდა სახელი მჭადიჯვარის სახელოვან ბრძოლის მოიაწილე დედაკაცისა, რომელმაც შემოსულ მტერს 1755 წელს დუშეთ-მჭადიჯვართან სამი საფარი დაუწვა, მოთავენი გაუწყვიტა და დაიღუპა რა თვითონაც, უზრუნველჰყო ერეკლე მეფის გამარჯვება მოწინააღმდეგეზე. არ იცის მჭადიჯვარელ გმირი დედაკაცის სახელი თვით იმდროის ზოგმა ისტორიკოსმა; მაგალითად, „ახალ მოთხრობის“ ავტორი ბაგრატ ბატონიშვილი სწერს: „ოი საკვირველი! ერთმა მოხუცმა დედაოჯახმა მჭადისჯვარელმან იხმარა სული მამაცობისა, გამოვიდა ციხით. რამდენიმე ლეკი მოკლა თვისიოა ხელითა და რაოდენიმე დაუწვა საფარი ხისა ლეკთა, ხოლო უკანასკნელ მოკლეს იგიცა, რომელსაც დღესა ქებასა მოუთხრობენ შაირითა მესტვირენი (დასახ: ნაშრომი გვ. 50). ამ მესტვირეთა ლექსებშიაც კი, რომელიც მოტანილია გიორგი ლეონიძის საინტერესო წერილში „გმირი დედაბერი“ (იხ. გაზ. „კომუნისტი“ 1941 წ. 30 დეკემბერი), არაა ნახსენები საკუთარი სახელი გმირი დედაბერისა, აქ მას მოიხსენიებენ ნაცვალსახელით ან კიდევ საზოგადო სახელით „ბებერი“. ხუნძახის ბატონი ნურსალბეგი ანუ მუკალი, რომელმაც განიზრახა ქართლ-კახეთის ხელში ჩაგდება ერთ ხალხურ ლექსში მოსთქვამს:

„მჭადიჯვარს რომ მოვატანეთ,
საქმე მაშინ გაჭირდება..
იქ რომ ბებერმა საქმე ჰქნა,
ის არ უქნია სხვასაო,
ორი ბელადი მოგვიკლა
მთელ შეყრილ დიღისტანსაო,
მესამე, რომ გამოვიდა,
დახე იმ ჭკუა მცდარსაო,
ესროლა ოავის მაჯარი
მოარტყა შუა ძვალსაო,
იმისი ჭაჭა-ქელები
მჭადიჯვარს ედო თავსაო.
ღერთო აცხონე ბებერი
წავიდა თავის გზასაო“.

არ იცნობს გმირი დედაკაცის სახელს არც ჩვენი დროის ისტორიოგრაფია. „ამ უსახელო გმირს—წერს პოეტი გიორგი ლეონიძე თავის ზეიმოდასახელებულ წერილში, ისეთი შთაბეჭდილება მოუხდენია იმ დროის ქართულ საზოგადოებაში, რომ თვით შემატიანესაც კი საჭიროდ უცვნია იგი საგანგებოდ აღენიშნაო“.

დამახასიათებელია, რომ ეს გმირი მჭადიჯვარელი დედაკაცი, ალბად უსახელობის გამო სულ არაა მოხსენებული ბაგრატ ბატონიშვილის „ახალი მოთხრობის“ საძიებელში. თვით ბაგრატის ტექსტში, როგორც დავინახეთ ამ „გძირ დედაბერს“ საპატიო ადგილი აქვს მინნეული.

მაგრამ სახელი მჭადიჯვარელ გმირი დედაკაცისა მაინც დაკარგული არ არის.

საქართველოს ცენტრალურ არქივში ჩვენ მივაგენით ერთ-ერთ ხელნაწერს, რომელიც შესაძლებელია, სწორედ ის ძეგლი იყოს, რომელსაც პოპულარული მწიგნობარი ზაქარია ჭიჭინაძე „გმირთა სავანეს“ ეძახდა. ეს წიგნი ჩვენს ხელნაწერში ატარებს სახელს „მოხსენება შესვენებულთა“; იგი (საქ. არქივის 233 (8) № 444) დაწერილია იონა ხელაშვილის (1737-1837 წ.) დავალებით, პეტერბურგელ ქართველ მესტამბე პოეტის სვიმონ ტაბიძის მიერ; ძეგლში მოხსენებული არიან ქართველი გმირები და გამოჩენილი პირნი, რომელთაც თავი დადვეს სამშობლოსათვის, მოხსენებულია, მაგალითად, დომენტი კათალიკოზი, რომელიც „სამი წელი ჰყავდათ თურქებს ხომალდში დაბორკილი და მაინც დაითმინა“. ხელნაწერში მოხსენებულია ბევრი საისტორიო ამბები და მათ შორის სახელი მჭადიჯვარელი გმირი დედაკაცისა. მისი სახელი ყოფილა **ქრისტინე.** აი ეს ცნობა:

„მოიხსენე, უფალო ქრისტინე მოხუცებული, რომელმან მჭადიჯვარს გარემოდგომილთა ბევრ რიცხვთა ლეკთა შვიდ გზის ალმები მიხადა და იქნენ დამარცხებულ“.

ქრისტინე გმირი დედაკაცის დიდებულ სახელს ისიც ემატება, რომ მან მოთარეშე მტერს „შვიდ გზის“ საბრძოლო დროშები „მიხადა“.

დოც. ტრიფონ რუხაძე

გ. ბაშინჯაღიანი

(ნარდაცვალებიდან 20 წლისთავის გამო)

ოცი წლის წინათ გარდაიცვალა ნიჭიერი მხატვარი (ბეიზაჟისტი) და მწერალი გეორგ ბაშინჯაღიანი. იგი დაიბადა 1858 წ. ქ. სიღნაღში. პირველდაწყებითი სწავლა მიიღო ადგილობრივ სამრევლო სკოლაში, ხოლო შემდეგ სწავლა გააგრძელა თბილისის სომეხთა ნერსისიანების სემინარიაში, მაგრამ სემინარია არ დაუთავრებია, გამოცდა ჩაბარა და მიიღო რეალური სკოლის ატესტატი.

გ. ბაშინჯაღიანი ბავშვობიდანვე გატაცებული იყო მხატვრობით, იგი შევიდა თბილისის სამხატვრო სასწავლებელში, შემდეგ გაემგზავრა პეტერბურგს და მოეწყო ხელოვნების აკადემიაში, რომელიც წარჩინებულად დაამთავრა 1883 წელს.

პეტერბურგიდან იგი თბილისს დაბრუნდა. შემდეგ რამოდენიმეჯერ ამოგზაურა ევროპაში. ორი წელიწადი საფრანგეთში დარჩა. 1899 წელს პარიზში აწყობს სურათების დიდ გამოფენას და იმსახურებს საზოგადოებისა და პრესის ცხოველ ყურადღებას.

ბაშინჯაღიანი, როგორც რეალისტი მხატვარი, დიდი ოსტატია, განსაკუთრებით ყურადღებას იქცევს ბუნებისა ლამაზი სურათების ასახვით.

ბაშინჯაღიანის სურათებში აშკარად მოსჩანს მისი პოეტური სული, მისი უდიდესი სიყვარული ჩვენი ქვეყნის ბუნებრივი სიმდიდრისადმი. მხატვარი საოცარი მომხიბვლელობით იძლევა ისეთ პეიზაჟებს, როგორიც არის „ბორჯომის ტყე“, „არარატი“, „ანისის ნანგრევები“, „მთები“, „მდინარე დევბეტი ღამით“ და სხვა მრავალი.

მის სურათებში ბუნებრივი დამაჯერებლობით არის გადმოცემული მთვარის შუქისა, დღის სინათლისა და ჰაერის გამსჭვირვალობა. ბაშინჯაღიანს არ უყვარს ბუნების სტიქიური მოვლენები, გაურბის ცხოვრების აურ-ზაორის და სულიერ დასვენებას ეძებს ბუნების სიმშვიდეში. დიდის ოსტატობით არის შესრულებული მისი სურათები: „ღამე მტკვარზე“, „დარიალის ხეობა“, „ჩვენი ღობე“, „მარტო სახლი“, „იუდას სინანული“ და სხვ.

გ. ბაშინჯაღიანმა, როგორც საქართველოში დაბადებულ-აღზრდილმა, ზედმიწევნით იცოდა ქართული ენა, უყვარდა საქართველოს წარსული, განსაკუთრებით გატაცებული იყო ძველი თბილისით და კარგად იცნობდა საქართველოს ყოფა-ცხოვრებას და ტრადიციებს.

გ. ბაშინჯაღიანს განზრახული ჰქონდა დაეხატა შ. რუსთაველის „ვეფხის. ტყაოსანის“ ილუსტრაცია, — სურათების მთელი სერია, მაგრამ ამ განზრახვიდან მხოლოდ ერთი — „დედოფლის (თინათინის) სიზმარი“-ს შესრულება მოასწრო. ამ სურათმა თავის დროზე მაღალი შეფასება მიიღო, მის შესახებ საკმაოდ დიდი წერილი მოათავსა პოეტმა ი. გრიშაშვილმა „სახალხო გაზეთში“.

გ. ბაშინჯაღიანის სურათები ხშირად ყოფილა გამოფენილი, როგორც საქართველოსა და რუსეთის დედაქალაქებში, ისე საზღვარგარეთ.

გ. ბაშინჯაღიანი იყო ბელეტრისტიც. მის კალამს ეკუთვნის უამრავი მოთხრობა და ესკიზი. მათ შორის აღსანიშნავია: „მხატვრის დღიურიდან“, „პატარა ლტოლვილები“, „ქართველი ივანე“, „თავად ვაჩნაძის მამულში“, და სხვ.

ცალკე წიგნებად გამოცემულია მისი „ესკიზები“, სამ მოქმედებიანი პიესა „სტუდენტები“, მოთხრობები და სხვ.

ბაშინჯაღიანი ბელეტრისტულ ნაწარმოებშიც ისეთივე რეალისტია, როგორც მხატვრობაში. მისი ნაწერები სიცოცხლით არის აღსავსე, დინამიურია და იუმორით შეზავებული. იგი სწერდა ქართულადაც. მისი ერთ-ერთი ქართული მოთხრობა დაბეჭდილია „სახალხო გაზეთში“. მან სთარგმნა აკაკი წერეთლის რამდენიმე ლექსი სომხურად, რომელიც 1915 წელს დაიბეჭდა გაზეთ „შშაკ“-ში და ჟურნალ „ტარაზ“-ში.

1918 წელს ი. გრიშაშვილის მიერ გამოცემულ „საიათ-ნოვა“-ს შესახებ გ. ბაშინჯაღიანმა დიდი წერილი მოათავსა სომხურ გაზეთ „ჰორიზონ“-ში, სადაც მაღალი შეფასება მისცა ი. გრიშაშვილის დიდი მნიშვნელობის ნაშრომს.

გ. ბაშინჯაღიანი იყო პირველი ინიციატორი, საიათ-ნოვას ძეგლის აგებისა 1914 წელს. გ. ბაშინჯაღიანმა უკანასკნელად მონაწილეობა მიიღო სომეხ მხატვართა გამოფენაზე 1922 წელს თავის დიდი სურათით „ლტოლვა“, ის მუშაობდა დიდ ტილოზე, რომლის სიუჟეტი აღებული ჰქონდა რევოლუციურ ცხოვრებიდან, მაგრამ ვეღარ მოასწრო ამ სურათის დამთავრება.

გ. ბაშინჯაღიანი დაუღალავად მუშაობდა 45 წლის მანძილზე. იგი გარდაიცვალა ხანმოკლე ავადმყოფობის შემდეგ 1925 წ. 4 ოქტომბერს და დაკრძალულ იქნა თბილისში, სუფ-გეორგია ეკლესიის გალავანში, საიათ-ნოვას გვერდით.

სურენ ავჩიანი

სარედაქციო კოლეგია:
ო. მგაძე, გ. ნატროშვილი (პ. მგ. რედაქტორი), **შ. რადიანი. გ. ქიქოძე, ს. ჩიქოვანი, ვ. წულუკიძე, მ. ჯიაურელი.**

შეხვედრა უკრაინელ მწერლებთან

ნ. ბარათაშვილის გარდაცვალების ასი წლისთავის აღსანიშნავ ზეიმში მონაწილეობის მისაღებად კიევიდან თბილისში გამოემგზავრნენ უკრაინელი მწერლები, 27 ოქტომბერს მოეწყო ქართველი მწერლებისა **და ჩვენთან**ელ საზოგადოების შეხვედრა უკრაინელ სტუმრებთან.

საღამო გახსნა ს. ჩიქოვანმა. შესავალ სიტყვაში მან მიმოხილვა გაუკეთა იმ დიდ მუშაობას, რომელსაც ომამდე ეწეოდნენ უკრაინელი და ქართველი მწერლები ქართული და უკრაინული ლიტერატურის გადასათარგმნად თავიანთ მშობლიურ ენებზე.

ვრცელი მოხსენებით—უკრაინელი მწერლების შემოქმედებითს მიღწევებზე სამამულო ომის წლებში,—გამოვიდა უკრაინელი კრიტიკოსი ნოვიჩენკო, რომელმაც დაახასიათა ცნობილი უკრაინელი მწერლების მ. ბაჟანის, პ. ტიჩინას, მ. რილსკის, პანჩის, ვ. სოსიურას, ა. გოლოვკოს ომისდროინდელი ლიტერატურული შემოქმედება და აგრეთვე აუდიტორიას გააცნო ახალი თაობა უკრაინელი მწერლებისა, რომლებმაც ომის ცეცხლი გაიარეს და თავისი მხატვრული სიტყვა სთქვეს უკრაინელი ხალხის სულიერ სიმტკიცეზე და სიმამაცეზე (ვერშიგორა და სხვ.).

თავის გამოსვლის დასასრულს ნოვიჩენკომ წაიკითხა მ. ბაჟანის მიერ უკრაინულ ენაზე შესანიშნავად თარგმნილი „მერანი“, რასაც საზოგადოება მხურვალე ტაშისცემით გამოეხმაურა.

უკრაინელმა ბელეტრისტმა და დრამატურგმა ა. გოლოვკომ დამსწრეთ წაუკითხა სცენები თავისი ახალი პიესიდან „სამოთხის ვაშლი“; ცნობილმა უკრაინელმა პოეტმა ვ. სოსიურამ წაიკითხა ბარათაშვილის „საფლავი მეფე ირაკლის“ საკუთარი თარგმანი და ორი თავისი ლექსი „დაბრუნება“ და „გიყვარდეს უკრაინა“. პატრიოტული გზნებით დაწერილ და გრძნობით წარმოთქმულ ამ ლექსებს საზოგადოება ხანგრძლივი ტაშით შეხვდა.

ქართველი და უკრაინელი მწერლების მეგობრობასა და შემოქმედებითი თანამშრომლობაზე მხურვალე სიტყვით გამოვიდა უკრაინელი ბელეტრისტი ა. კოპილენკო.

დასასრულ ქართველმა პოეტებმა ალ. აბაშელმა, გ. კაჭახიძემ, სანდრო ეულმა და სიმ. ჩიქოვანმა წაიკითხეს უკრაინისადმი მიძღვნილი საკუთარი ლექსები.

შეხვედრა გულთბილ, მეგობრულ ატმოსფეროში ჩატარდა.

საი უგიღეო საღამო გორში

22 ოქტომბერს ბარათაშვილის გარდაცვალებიდან 100 წლისთავის აღსანიშნავ იუბილესადმი მიძღვნილი პლენუმის მონაწილენი გაემგზავრნენ დიდი სტალინის სამშობლო ქალაქში — გორში. სტუმრებმა, მოძმე რესპუბლიკების მწერალთა ორგანიზაციების წარმომადგენლებმა, გორში დაათვალიერეს სახლი, სადაც დაიბადა და იზრდებოდა ამხანაგი სტალინი.

საღამოს ქალაქის თეატრში შესდგა ხანგრძლივ სხდომა, მიძღვნილი დიდი ქართველი პოეტის გარდაცვალების 100 წლისთავისადმი. სხდომა გახსნა გორის რაიაღმასკომის თავმჯდომარემ ამხ. მ. ბუჯიაშვილმა, მოხსენებით თემაზე — „ნიკოლოზ ბარათაშვილის ცხოვრება და შემოქმედება“ — გამოვიდა სიმონ ჩიქოვანი.

შემდეგ სიტყვები წარმოსთქვეს გ. ლეონიძემ, ვ. კოჟევნიკოვმა, გ. ტალიაშვილმა და ამხანაგ სტალინის სიყრმის მეგობარმა, დამსახურებულმა პედაგოგმა გ. გლურჯიძემ.

სხდომაზე წაკითხულ იქნა საქ. სსრ სახკომსაბჭოს დადგენილება ბარათაშვილის ხსოვნის უკვდავსაყოფად მიღებულ ღონისძიებათა შესახებ.

საღამო დამთავრდა დიდი კონცერტით.

ჰ ა მ ლ ე ტ ი

(დასასრული)

მეფესთან რამე შეთანხმების მოსახდენელად
კიდეგან მისა, რაც ამ წიგნში ჩაგვიწერია.
მშვიდობით ახლა და სისწრაფემ თქვენმა ნაცადმა
ჩვენ დაგვიმოწმოს ერთგულება თქვენი ჩვენდამი.

კორნელიუს და ვოლტიმანდ—როგორც ყოველთვის ისე ახლაც ჩვენ დაგიმოწმებთ

მ ე ფ ე —იქვიც არ გვაქვს, მაშ იარეთ გამარჯვებულად (ვოლტიმანდ და კორნელიუს გადიან).
ახლა ლაერტეს, თქვენ რაღა გაქვთ საუწყებელი?
სავედრალი რამ გქონებიათ. რაო ლაერტეს?
თუ გონიერსა რასმეს ეტყვით დანიის მეფეს
შეგისრულდებათ, ოღონდ გვამცნეთ. რა გსურთ ლაერტეს?
უთხოვნელადაც აგისრულებთ ყოველგვარ წადილს.
თავი იმდენად არ იქნება გულის მოკეთე,
არცა თუ ხელი პირისათვის ისე ხელმარჯვე.
როგორც დანიის ტახტი არის მაგ შენისთვის.
რა გსურს ლაერტეს?

ლაერტეს